

curier economic legislativ

REGLEMENTĂRI PRIVIND CALITATEA PRODUSELOR

Conferința Națională a partidului, din 7—9 decembrie 1977, a stabilit obiective concrete privind trecerea la ridicarea continuă a calității. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, „a venit timpul să transformăm cantitatea într-o nouă calitate. Aceasta este cerința primordială de care depinde viitorul industriei românești, viitorul întregii economii naționale. Numai realizând acest mare salt calitativ revoluționar putem transpune în viață obiectivul stabilit de Congresul al XI-lea cu privire la afirmarea plenară a revoluției tehnico-științifice în acest cincinal”¹.

Calitatea produselor, cum este binecunoscut, reprezintă un rezultat plurifactorial: studii și cercetări efectuate pentru realizarea unor noi produse ori pentru îmbunătățirea nivelului tehnic al celor existente, proiectări, analize de laborator, verificarea materiilor prime, controlul respectării tehnologiei de fabricație, controlul tehnic de calitate pe toate fazele producției, recepția finală a produselor etc. Ar

fi greu de imaginat că toate aceste activități realizate de compartimente distincte din cadrul întreprinderii și unele din afara întreprinderii, activități care pentru a duce la rezultatul final — calitatea produselor — se interferează, dând naștere la obligații și răspunderi, s-ar putea desfășura fără un cadru legislativ adecvat.

În ampla acțiune de perfecționare a legislației din țara noastră, calitatea produselor, a serviciilor și a construcțiilor a primit o nouă reglementare, prin Legea nr. 7/1977 și nr. 8/1977, care împreună cu alte acte normative constituie adevărată armătură juridică în acest important domeniu.

Pentru a veni în sprijinul celor care activează în întreprinderi, în cadrul acestui grupaj vom prezenta unele probleme privind calitatea produselor, privite, în special, din punctul de vedere al întreprinderilor producătoare, în raporturile lor cu cele beneficiare, soluțiile date fiind axate pe practica organelor de arbitraj.

Determinarea calității

Cu privire la stabilirea (determinarea) calității produselor, din ansamblul normelor de drept rezultă următoarele principii:

— un prag calitativ minim, obligatoriu, sub care nu se poate coborî prin voința unităților contractante;

— obligativitatea menționării condițiilor de calitate în contractele economice;

— interdicția unităților economice de a deroga de la documentația constructivă și tehnologică omologată precum și de la prevederile standardelor, normelor tehnice, caietelor de sarcini și contractelor. Derogarea este admisă în cazuri de excepție și numai în condițiile prescrise imperativ de lege

● Stabilirea unui prag calitativ minim, obligatoriu, sub care nu se poate coborî este prevăzut în art. 2 din

Legea nr. 7/1977. Textul citat prevede că nivelul calitativ al produselor se stabilește în mod unitar prin standarde, norme tehnice de ramură, norme tehnice de întreprindere, caiete de sarcini sau prin contracte și este obligatoriu pentru toate unitățile economice, producătoare și executante de lucrări sau beneficiare de produse și servicii, pentru unitățile de cercetare științifică și inginerie tehnologică, de proiectare, organe tehnice de control, ministere, celelalte organe centrale și locale.

De asemenea, în baza dispoziției art. 2 din H.C.M. nr. 1899/1960, prescripțiile tehnice înscrise în standarde și norme tehnice sînt obligatorii. Potrivit aceleiași prevederi, condițiile de calitate prevăzute în prescripțiile tehnice din standarde și norme interne

sînt minimale. Părțile pot conveni — prin contractele ce le încheie — asupra unor condiții de calitate superioare nivelului din standard, normă internă etc. Tot astfel, în cazul în care beneficiarii au nevoie de materie primă corespunzătoare unui anumit scop, părțile pot prevedea în contractele economice, în baza art. 27 lit. j din Legea nr. 7/1977, caracteristici de calitate adecvate scopului și procesului de prelucrare, fiind interzis însă acordul asupra unor însușiri și proprietăți inferioare celor stabilite în standarde, norme interne etc.

● Obligativitatea înscrierii condițiilor de calitate în contractele economice este prevăzută în mod imperativ de dispoziția cuprinsă în art. 6 lit. b. din

¹ NICOLAE CEAUȘESCU, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, din 7—9 decembrie 1977, Editura politică, 1977, p. 17.

Legea nr. 71/1969. Prevederea condițiilor de calitate se poate face în mai multe modalități din care, cele mai uzitate sînt următoarele:

— prin referirea la un standard de stat sau o normă tehnică, de ramură sau de întreprindere;

— prin menționarea efectivă și concretă a caracteristicilor de calitate a produsului în cuprinsul contractului economic;

— prin stabilirea și acceptarea unor mostre, eșantioane etc.

Așa cum s-a învederat mai înainte, clauzele privind calitatea cuprinse în contracte nu se pot abate de la caracteristicile produsului prescrise în standarde și norme tehnice.

● Interdicția unităților economice de a aproba derogări de la prevederile standardelor, a normelor tehnice sau de la documentația constructivă și tehnică omologată, este prevăzută în art. 24 din Legea nr. 7/1977; această lege interzice unităților economice de a deroga și de la acele documentații tehnice care inițial au fost aprobate chiar de unitatea în cauză potrivit competenței legale. Norma citată face astfel excepție de la principiul simetriei actelor juridice potrivit căruia persoana care este competentă a aproba sau emite un act are — ipso facto — și competența de a-l modifica, retracta sau revoca. Excepția sus-menționată, coroborată cu faptul că aprobarea unei derogări cu încălcarea dispozițiilor imperative cuprinse în art. 24 din Legea nr. 7/1977 constituie abatere disciplinară care se sancționează în mod obligatoriu cu desfacerea disciplinară a contractului de muncă a celui vinovat, în baza art. 86 alin. 2 din aceeași lege, pune în evidență cât de riguros și de interesat este legiuitorul de a nu lăsa să intre în circuitul economic produse a căror calitate să fie inferioară prescripțiilor tehnice.

Potrivit art. 24 alin. 2 din lege, derogări de la documentațiile tehnice aprobate, în baza prevederilor legale, de unitățile economice, se pot da în mod excepțional și pe timp limitat numai de ministerele sau organele centrale coordonatoare de ramură, cu avizul institutelor de cercetare științifică și inginerie tehnologică de specialitate. În cazul normelor tehnice de ramură și a altor documentații tehnice aprobate de ministere și celelalte organe centrale și locale, competența de a aproba derogări aparține aceluiași organe coordonatoare de ramură dar cu avizul Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie și Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor.

Calitatea produselor și răspunderea unităților furnizoare

Legea nr. 7/1977 cuprinde unele reglementări diferite de cele anterioare în ceea ce privește răspunderea unităților furnizoare care livrează produse necorespunzătoare calitativ.

Astfel, din prevederile art. 31, alin. 1 ale legii amintite rezultă că remedierea și înlocuirea produselor sînt formele de reparație preferate de către legiuitor. „În cazul în care furnizorii nu acceptă remedierea sau înlocuirea produselor, beneficiarii le vor restitui, solicitînd despăgubirile legale“.

Se observă deci, că remedierea și înlocuirea nu sînt condiționate de acordul unității beneficiare ci, dimpotrivă, această unitate poate pretinde restituirea prețului numai dacă unitatea furnizoare refuză să remedieze sau să înlocuiască produsele calitativ necorespunzătoare.

Cu toate acestea, credem că unitatea furnizoare nu se va putea elibera de obligație efectuînd oricînd remedierea sau înlocuirea produselor calitativ necorespunzătoare. Aceste forme de reparație nu pot fi folosite fără considerare la împrejurarea dacă prestația este utilă sau nu îndeplinirii sarcinilor de plan ale unității beneficiare.

A considera altfel, ar însemna ca obligația de a livra produsele contractate să poată fi îndeplinită oricînd ceea ce nu ar corespunde regulilor privind durata sarcinii de plan și a contractului economic.

Dar chiar și în situațiile în care remedierea sau înlocuirea se pot adopta drept modalități pentru rezolvarea consecințelor livrării de produse necorespunzătoare calitativ, ar fi greșit să se socotească că în acest fel se epuizează răspunderea unității furnizoare.

Că legiuitorul nu a înțeles să limiteze răspunderea unității furnizoare la remedierea sau înlocuirea produselor rezultă și din dispozițiile art. 33 în care s-a reglementat răspunderea cu daune a furnizorilor de utilaje, instalații și bunuri de folosință îndelungată.

Ca atare, chiar și în ipoteza în care a remediat sau înlocuit produsele necorespunzătoare calitativ, unitatea furnizoare rămîne răspunzătoare pentru unele daune cauzate unității beneficiare.

Astfel, unitatea furnizoare răspunde pentru cheltuielile pe care unitatea beneficiară le-a efectuat pînă la descoperirea viciilor ascunse prin prelucrarea produselor. Continuarea procesului de prelucrare după descoperirea viciilor ascunse se face pe riscul unității beneficiare care nu va putea recupera cheltuielile efectuate după această dată.

Răspunderea unității furnizoare se extinde și asupra cheltuielilor ocazionate de efectuarea analizelor de laborator necesare stabilirii cauzelor care au determinat viciile ascunse. Dacă aceste cauze sînt imputabile unității furnizoare, ea va trebui să suporte și costul analizelor.

Recondiționarea și înlocuirea produselor implică, în majoritatea cazurilor, cheltuieli de transport suplimentare. Este neîndoielnic că aceste cheltuieli urmează să fie suportate, de asemenea, de către unitatea furnizoare.

Operațiunile la care ne referim — recondiționarea și înlocuirea — se fac într-un timp mai mult sau mai puțin îndelungat. În acest interval, unitatea beneficiară este lipsită de folosința produselor respective. Căușarea acestui fapt, în cazul mijloacelor fixe supuse amortizării, unitatea beneficiară se află în situația de a plăti cotele de amortizare pe o perioadă în care produsele nu pot fi utilizate. Sumele plătite cu acest titlu pot forma obiectul unor pretențiilor în daune, după cum și beneficiul nerealizat în lipsa produselor supuse recondiționării sau înlocuirii poate să fie pus în sarcina unității furnizoare care s-a făcut vinovată de livrarea unor produse calitativ necorespunzătoare.

Socotim că prevederile art. 31 din Legea nr. 7/1977 nu ar putea fi invocate cu succes în susținerea părerii că prin recondiționarea sau înlocuirea produselor se epuizează răspunderea unității furnizoare.

În argumentarea punctului nostru de vedere, invocăm principiul reparării integrale a prejudiciului cauzat prin încălcarea obligațiilor contractuale asumate de către unitățile socialiste, principiu consacrat în mod expres prin prevederile Legii contractelor economice.

Pentru a obține reparațiunea în formele la care ne-am referit, unitatea beneficiară trebuie să prezinte probe din care să rezulte, în mod concludent, calitatea necorespunzătoare a produselor reclamate.

Ceea ce interesează, în ultima instanță, nu este felul probelor, ci faptul în sine al necorespunderii calitative care constituie elementul decisiv în stabilirea răspunderii.

Pentru ca acest element să poată fi verificat, este necesar ca unitățile beneficiare să păstreze produsele excepționate calitativ. Aceasta — pentru ca unitatea beneficiară sau organul jurisdicțional competent a soluționa diferendul dintre părți să aibă posibilitatea de a efectua verificarea celor înscrise în actele de constatare a calității necorespunzătoare.

Obligația de a păstra produsele reclamate în scopul verificării susținerilor unității beneficiare încetează odată cu recunoașterea calității lor necorespunzătoare de către organele competente ale unității furnizoare. Din

Calitatea produselor și răspunderea unităților beneficiare

Dispozițiile art. 15 din Legea nr. 71/1969, interzic, deopotrivă, livrarea produselor necorespunzătoare calitativ și primirea unor asemenea produse de către unitățile beneficiare. Această dublă interdicție este menită să împiedice pătrunderea în circuitul economic a produselor care nu corespund din punct de vedere calitativ.

Pentru a se asigura respectarea de către unitățile beneficiare a interdicției stabilite în sarcina lor, legea amintită prevede că „recepționarea și acceptarea de către beneficiar a produselor ce nu corespund calității prevăzute prin contract atrag răspunderea și asupra sa, urmînd a suporta și el recuperarea pagubelor aduse avutului obștesc” (art. 15 alin. ultim).

Desigur că răspunderea consacrată prin textul legal reprodus funcționează numai în cazul cînd unitatea beneficiară, deși a avut posibilitatea, nu a refuzat primirea produselor necorespunzătoare calitativ. Ca atare, în ipoteza acceptării unor produse cu vicii ascunse, nu se poate pune problema angajării răspunderii unității beneficiare, în conformitate cu art. 15 alin. ultim din Legea nr. 71/1969, întrucît, prin ipoteză, viciile fiind ascunse, nu puteau fi descoperite cu ocazia recepției. Cu alte cuvinte, neexistînd temei pentru a se refuza acceptarea produselor pe motivul calității lor necorespunzătoare, unitatea beneficiară nu poate fi sancționată prin angajarea răspunderii sale.

Cele de mai sus nu trebuie înțelese în sensul că unitățile beneficiare care descoperă vicii ascunse n-ar trebui să manifeste o atitudine diligenta în legătură cu utilizarea unor asemenea produse.

Ele au îndatorirea de a limita, pe cît posibil, prejudiciul produs datorită viciilor ascunse. Nerespectarea acestei îndatoriri poate să atragă răspunderea unităților beneficiare, dar nu în temeiul art. 15 alin. ultim din legea citată, ci pentru încălcarea obligației generale — care revine tuturor unităților socialiste — de a preveni și de a limita pagubele de orice fel aduse economiei naționale.

De pildă, își va vedea angajată răspunderea unitatea beneficiară care nu ia măsuri de conservare a produselor la care a descoperit vicii ascunse. Este vorba, desigur, de produse

acest moment produsele respective urmează să fie ținute la dispoziția acesteia din urmă unități care este obligată să dispună asupra lor în calitate de titular al dreptului de proprietate sau de administrare directă.

care nu și-au pierdut în totalitate valoarea economică și care se degradează din cauza neluării măsurilor amintite.

Revenind la răspunderea unității beneficiare în temeiul art. 15 alin. ultim din Legea nr. 71/1969, arătăm că această răspundere nu funcționează niciodată singură, ci concomitent cu răspunderea unității furnizoare.

În adevăr, nu este posibil ca faptul recepționării unor produse necorespunzătoare calitativ să atragă numai răspunderea unității beneficiare în sensul ca această răspundere să înlăture răspunderea care revine unității furnizoare. Calitatea necorespunzătoare a produselor este consecința directă a unei activități culpabile imputabile unității furnizoare. Drept urmare, această unitate nu ar putea fi apărată de răspunderea ce-i revine, în conformitate cu art. 15 din legea amintită, sub motiv că unitatea beneficiară nu și-a îndeplinit obligația de a refuza recepționarea și acceptarea produselor necorespunzătoare calitativ.

În consecință, există — de regulă — temeiuri suficiente pentru a se angaja răspunderea ambelor părți, în funcție de vinovăția fiecăreia. Obiectul și întinderea răspunderii se stabilește cu luarea în considerare a raportului de cauzalitate care există între faptă și prejudiciu. Astfel, în legătură cu prețul produselor calitativ necorespunzătoare, răspunderea revine unității furnizoare, vinovată de fabricarea unor asemenea produse. În schimb, cheltuielile legate de prelucrarea sau depozitarea produselor pot fi puse în sarcina unității beneficiare dacă se stabilește că aceste cheltuieli nu s-ar fi efectuat în ipoteza în care s-ar fi refuzat produsele necorespunzătoare calitativ.

Recepția calitativă are drept scop verificarea împrejurării dacă produsele oferite de către unitatea furnizoare, în îndeplinirea obligațiilor sale contractuale de livrare, corespund — sub aspect calitativ — dispozițiilor normative și condițiilor prevăzute în contract.

Art. 14 din Legea nr. 71/1969 consacră obligativitatea recepției calita-

Lămuritoare sînt, în această privință, următoarele considerente din Hotărîrea Arbitrajului de Stat al municipiului București nr. 4147/1977:

„Arbitrajul a mai reținut că defecțele constatate nu sînt vicii ascunse, ci aparente, deoarece indicii calitativi respectivi sînt prevăzuți de stas și puteau fi stabiliți la verificarea calitativă ce trebuia făcută la recepția mărfii. În consecință, reclamanta nu poate pretinde decît contravaloarea mărfii necorespunzătoare”. Drept urmare, reclamanta-beneficiară a obținut cu titlu de daune numai prețul produselor necorespunzătoare calitativ. Nu i s-a acordat suma reprezentînd manopera și regia aferentă prelucrării produselor.

Confirmînd această hotărîre, primul arbitru de stat, prin Decizia nr. 573/1978, a reținut că, potrivit expertizei tehnice, „produsul era calitativ necorespunzător, dar nu prezenta vicii ascunse, calitatea necorespunzătoare putînd fi observată la recepție. Avînd în vedere că reclamanta nu a procedat la o recepție calitativă conform normelor legale în vigoare, Arbitrajul a fost îndreptățit să oblige pe furnizor să plătească numai valoarea efectivă a materialului ce nu poate fi utilizat de reclamantă...”.

S-a reținut deci, în primul rînd, fapta imputabilă unității beneficiare: acceptarea unor produse cu vicii aparente. Răspunderea unității beneficiare s-a stabilit numai în legătură cu daunele care erau în legătură cu fapta sa: manopera și regia aferentă prelucrării produselor care au constituit cheltuieli neeconomice. Unitatea furnizoare și-a văzut antrenată răspunderea în legătură cu prețul produselor necorespunzătoare calitativ, preț pe care îl încasase de la unitatea beneficiară.

Caracteristic pentru răspunderea prevăzută de dispozițiile art. 15 alin. ultim din Legea nr. 71/1969 este și faptul că daunele pentru care se stabilește răspunderea unităților beneficiare reprezintă, în mod frecvent, pagube reflectate în propriul lor patrimoniu. Această împrejurare nu diminuează cu nimic eficiența răspunderii. Este vorba, așa cum prevede legea, de „recuperarea pagubelor aduse avutului obștesc”, ceea ce se realizează, în final, în condițiile legislației muncii.

Recepția calitativă

tive, dispozițiile respective fiind completate cu cele ale articolului următor care se referă la utilaje tehnologice, instalații și alte produse de complexitate tehnologică ridicată. De regulă, verificarea calitativă care se realizează în cadrul recepției are caracter bilateral, efectuîndu-se în prezența ambelor părți contractante.

S-a admis totuși, că lipsa unității beneficiare la recepție nu împiedică unitatea furnizoare să îndeplinească obligația de livrare. În asemenea situații, unitatea furnizoare procedează la verificarea unilaterală a produselor pe care le expediază, unitatea beneficiară având dreptul ca, la primirea produselor, să procedeze la recepția calitativă. Această posibilitate, recunoscută unității furnizoare pentru a nu fi împiedicată îndeplinirea obligației de livrare și — prin aceasta — realizarea sarcinii de plan, nu poate fi folosită în cazul utilajelor tehnologice, a instalațiilor și altor produse cu complexitate tehnică ridicată pentru care art. 15 din legea citată prevede obligativitatea recepției bilaterale.

Regulile potrivit cărora se efectuează recepția calitativă sînt cele prevăzute de dispozițiile normative și de cele convenite, în această privință, prin contract. Dreptul părților de a se înțelege în acest sens prin contract este împrumutat de dispozițiile normative imperative aplicabile în materie. Astfel, potrivit art. 2 din Legea nr. 7/1977, regulile de bază pentru verificarea calității produselor se stabilesc, în mod unitar, prin standarde, norme tehnice, caiete de sarcini, care se aprobă de organele prevăzute de lege sau contracte și sînt obligatorii pentru toate unitățile economice producătoare și executante de lucrări sau beneficiare de produse și servicii, pentru organele tehnice de control, ministere, celelalte organe centrale și locale.

Textul legal la care s-a făcut referire îndreptățește susținerea că părțile nu sînt în drept să convină asupra unor reguli de verificare a calității care sînt contravină acestor dispoziții normative. Aceasta nu înseamnă însă, că reglementarea unor aspecte ale recepției calitative nu poate sau n-ar trebui realizată la nivelul părților contractante. Astfel, dispozițiile art. 14 din Legea nr. 7/1969 trebuiesc înțelese în sensul că părțile contractante stipulează condiții de recepție amănunțite care nu au putut fi cuprinse în dispozițiile normative, dat fiind caracterul de generalitate a normei juridice.

Din cele expuse pînă acum putem să deducem următoarele concluzii:

1. Părțile contractante sînt îndatorate să organizeze, prin stipulații contractuale, recepția calitativă în mod adecvat cu condițiile concrete în care urmează să aibă loc executarea.

2. Părțile contractante nu sînt îndreptățite să convină asupra unor condiții de recepție care contravin dispozițiilor normative imperative; clauzele contractuale stipulate cu nerespectarea acestei interdicții sînt nule.

3. Recepția trebuie efectuată potrivit cu dispozițiile normative și clauzele contractuale care o reglementează. O verificare calitativă făcută după alte criterii sau în mod empiric, în

funcție de elemente ce nu au valoare juridică, deci care sînt indiferente raportului juridic dintre părți, nu produce consecințele legale.

4. Dispozițiile normative referitoare la recepție, sînt obligatorii, conform art. 2 din Legea nr. 7/1977, nu numai pentru părțile contractante, dar și pentru organele tehnice de control, ministere, celelalte organe centrale și locale.

Asupra acestor dispoziții este necesar să stăruim, în continuare.

Într-adevăr, implicațiile acestei reguli sînt mai ample decît rezultă la prima vedere.

Prin efectul ei, toate organele cu atribuții în materia controlului și asigurării calității produselor sînt îndatorate să țină seama de aceleași reguli de recepție. Se înlătură astfel, posibilitatea arbitrarului în aprecierea condițiilor de efectuare a recepției, în stabilirea împrejurării dacă un anume lot de produse corespunde sau nu din punct de vedere calitativ.

În concret, aceasta înseamnă că organele Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor ca și organele ministerelor, ale forurilor tutelare cu atribuții în materie, își exercită prerogativele, în domeniul la care ne referim, cu luarea în considerare a dispozițiilor amintite, dispoziții pe care și părțile — unități socialiste — au obligația să le observe cu ocazia încheierii și executării contractelor economice.

Aminteam mai sus că recepția calitativă se efectuează fie printr-un act bilateral, fie prin două acte, unul încheiat de unitatea furnizoare, iar celălalt — de către unitatea beneficiară.

În ambele situații pot interveni neînțelegeri între părți referitoare la împrejurarea dacă, în raport cu verificările efectuate, produsele corespund sau nu din punct de vedere calitativ.

În primul caz, acela al recepției făcute prin act bilateral, socotim că pentru rezolvarea divergenței este indicat să se apeleze la organele inspectoratului amintit care are largi atribuții în materia asigurării și controlului calității produselor. În anumite situații poate să apară utilă sesizarea forurilor tutelare ale părților pentru ca acestea să contribuie la lămurirea diferendului.

În cazul recepției care se efectuează prin două acte distincte (denumite, uzual, de autorecepție și de recepție), neînțelegerea se concretizează în deosebirea dintre cele consemnate de unitatea furnizoare cu prilejul verificării calitative a produselor înainte de expediere și actul de constatare încheiat de către unitatea beneficiară.

Desigur că forța probantă a respectivelor acte este dependentă de împrejurarea dacă la încheierea lor au fost respectate dispozițiile legale în vigoare, în special, Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. Asupra acestui aspect nu este locul să insistăm, întrucît unitățile economice

conosc consecințele nerespectării acestor dispoziții legale cu prilejul încheierii actelor de verificare a calității produselor.

După părerea noastră, există chiar un fel de fetișism în legătură cu actele de constatare. Unitățile furnizoare și cele beneficiare își dispută drepturile referindu-se uneori, în mod exclusiv, la faptul că actul încheiat la expediere sau cel întocmit la destinație este „mai opozabil”. Fără să negăm importanța respectării dispozițiilor normative care prevăd condițiile în care trebuiesc încheiate actele de constatare și de verificare a calității produselor, atragem atenția asupra faptului că ceea ce interesează, în ultimă instanță, este dacă produsele în cauză sînt sau nu corespunzătoare din punct de vedere calitativ. Deci, acele acte sînt de luat în considerare numai pentru a se putea trage o anumită concluzie în privința calității produselor în cauză. Ele nu sînt însă singurele mijloace prin care se tranșează problema calității. Dacă în cazul lipsurilor cantitative, procesele verbale de autorecepție și cele de constatare de la destinație reprezintă, de multe ori, singurele probe pe baza cărora se decide diferendul, situația este diferită în cazul produselor reclamate din punct de vedere calitativ. Într-adevăr, de regulă, aceste produse există și după efectuarea constatării, ceea ce permite verificarea lor în comun de către părți sau printr-un organ de specialitate neutru.

În asemenea situații, indiferent de ceea ce s-a consemnat în actele de verificare întocmite de părți, există posibilitatea unei constatări directe asupra calității produselor. O asemenea constatare este de maximă concludență, cu excepția cazului în care calitatea produselor se putea degrada în intervalul dintre efectuarea recepției și constatarea făcută prin examinarea directă a produselor.

Este greșit să se susțină, în asemenea cazuri, că rezultatele obținute în urma unui experiment direct nu s-ar putea lua în considerare, deoarece actele de constatare nu s-au încheiat, la primirea produselor, cu respectarea prevederilor Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. O asemenea susținere a fost înlăturată de către primul arbitru de stat, prin Decizia nr. 573/1978, în următorii termeni: „Faptul că reclamanta nu a procedat conform Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 nu poate duce la o altă concluzie în legătură cu calitatea necorespunzătoare a produselor față de concluziile expertizei tehnice”.

În speță, deși actul de recepție nu a corespuns exigențelor regulamentului menționat, expertiza tehnică efectuată asupra lotului de produse identificat ca provenind de la unitatea furnizoare respectivă, a oferit suficiente elemente pentru a se conchide asupra calității necorespunzătoare a produselor, deficiență imputabilă exclusiv unității furnizoare.

Păstrarea produselor la dispoziția unității furnizoare

Recunoașterea de către unitatea furnizoare a faptului că a livrat produse calitativ necorespunzătoare nu pune capăt problemelor litigoase care se pot ivi între părți.

O asemenea recunoaștere determină obligația unității furnizoare de a acoperi integral prejudiciul pe care l-a cauzat prin livrarea respectivă. Obligația de dezdăunare cuprinde, în primul rând, îndatorirea de a restitui, cu titlul de daune, prețul încasat pentru produsele care s-au recunoscut a fi necorespunzătoare calitativ.

Produsele fiind, prin ipoteză, refuzate la recepție pe motiv de necorespondere calitativă, iar prețul încasat restituit unității beneficiare, socotim că unitatea furnizoare păstrează dreptul de proprietate sau, după caz, dreptul de administrare directă asupra produselor respective.

De aici rezultă, în mod indubitabil, obligația unității beneficiare de a păstra acele produse la dispoziția unității furnizoare. Nerespectarea acestei obligații atrage, în opinia noastră, răspunderea patrimonială a unității beneficiare, cu excepția cazurilor extrem de rare când produsele necorespunzătoare calitativ nu prezintă nici o valoare economică ori dacă ele trebuie predate unor organe de stat sau distruse, conform dispozițiilor normative în vigoare.

În ce constă răspunderea unității beneficiare care consumă, înstrăinează, abandonează sau distruge produsele respective?

Unitatea beneficiară va datora despăgubiri echivalente cu valoarea reală a produselor respective.

Sînt frecvente cazurile în care soluția cea mai economică constă în valorificarea produselor calitativ necorespunzătoare ca deșeuri prin predarea lor către unitățile socialiste avînd ca atribuții colectarea și prelucrarea deșeurilor.

Poate unitatea beneficiară să dispună, din proprie inițiativă și fără acordul unității furnizoare, predarea produselor necorespunzătoare ca deșeuri, adică înstrăinarea lor?

Cu excepția cazurilor prevăzute de dispozițiile normative în vigoare, socotim că nu li s-ar putea recunoaște unităților beneficiare un asemenea drept.

Ne întemeiem opinia pe faptul că, din punct de vedere juridic, dreptul de dispoziție asupra produselor respective aparține exclusiv unității furnizoare ca titular al dreptului de proprietate sau de administrare directă. Soluția se justifică și din punct de vedere economic deoarece este posibil ca unitatea furnizoare, în calitate de producătoare, să găsească produselor respective o întrebuințare mai efici-

entă, adică o utilizare mai judicioasă decît predarea ca deșeuri.

Intrucît unitatea beneficiară nu ar ține seama de cele de mai sus, unitatea furnizoare este în drept să obțină, cu titlul de daune, diferența dintre suma ce i s-a plătit ca urmare valorificării produselor ca deșeuri și suma pe care ar fi obținut printr-o altă valorificare — mai superioară — a produselor calitativ necorespunzătoare.

Desigur că păstrarea unor cantități însemnate de produse necorespunzătoare calitativ poate determina pentru unitatea beneficiară o seamă de neajunsuri. De aceea, unitatea furnizoare are obligația de a dispune neîntîrziat asupra acestor produse; în caz contrar ea trebuie să acopere cheltuielile făcute de unitatea beneficiară pentru păstrarea produselor.

Ambele unități trebuie să manifeste, și în această privință, spirit de colaborare pentru ca păstrarea produselor necorespunzătoare la unitatea beneficiară să se facă pe o durată scurtă și în condiții care să nu o prejudicieze.

Din cele expuse rezultă că unitățile beneficiare răspund patrimonial pentru neîndeplinirea obligației de a pă-

tra produsele calitativ necorespunzătoare la dispoziția unităților furnizoare.

Se pune problema termenului de prescripție în care unitățile furnizoare își pot valorifica pretențiile întemeiate pe nerespectarea obligației menționate.

Socotim că acest termen este cel de 18 luni prevăzut de art. 3 din Decretul nr. 167/1958, iar nu cel de 6 luni reglementat prin art. 4 lit. a din același decret.

Intr-adevăr, este bine stabilit că acest din urmă termen de prescripție este aplicabil numai pretențiilor formulate de către unitățile beneficiare referitoare la calitatea necorespunzătoare a produselor care li s-au livrat. În ipoteza introducerii acțiunii de către unitatea furnizoare — în condițiile în care unitatea beneficiară a refuzat să achite prețul produselor calitativ necorespunzătoare — se valorifică dreptul la acțiune privind plata prețului și, în consecință, este aplicabil termenul de prescripție de 18 luni.

Aceeași rezolvare se impune, după părerea noastră, și în cazul pretențiilor avînd ca temei neîndeplinirea de către unitatea beneficiară a obligației de a păstra, la dispoziția unității furnizoare, produsele calitativ necorespunzătoare. Această soluție se impune cu atît mai mult, cu cît, în acest caz, acțiunea își are temeiul în dreptul real pe care — așa cum am arătat — unitatea furnizoare îl păstrează în privința produselor respective.

Termenul de garanție și perioada de utilizare normată

Noțiunea termenului de garanție a fost definită pentru prima dată, pe cale normativă, prin dispozițiile art. 31 din Legea nr. 7/1977. În conformitate cu aceste dispoziții, „prin termen de garanție se înțelege limita de timp în cadrul căreia recondiționarea sau înlocuirea produsului se face pe seama și chelbuiala unității producătoare, dacă nu se dovedește că deficiența de calitate nu-i este imputabilă”.

Reține atenția faptul că efectele specifice ale garanției sînt limitate în timp, că producătorul este în culpă prezumată pentru toate deficiențele de calitate apărute în cadrul termenului de garanție, indiferent de împrejurarea dacă deficiențele se datorează unor vicii aparente sau ascunse.

Pentru a nu i se antrena răspunderea, unitatea producătoare trebuie să dovedească că deficiențele s-au datorat unor cauze ce nu-i sînt imputabile. În acest fel, s-a operat o mutație esențială în privința părții căreia îi revine sarcina probei: în loc să fie obligată unitatea beneficiară să dovedească că deficiența calitativă se datorează activității defectuoase a producătorului, acesta din urmă va trebui

să dovedească contrariul spre a obține exonerarea de răspundere.

Față de aceste efecte importante ale garanției, apare perfect justificată preocuparea practicii arbitrale de a asigura unităților beneficiare posibilitatea de a se folosi, în mod efectiv, de întreaga durată a termenului de garanție. Problema se pune, în chip deosebit, la produsele pentru care termenul de garanție nu începe să curgă de la data livrării, ci de la data fabricării sau de la data expedierii produselor respective din uzina producătoare.

În asemenea cazuri, dacă produsele ajung în posesia unității consumatoare în preajma expirării termenului de garanție sau la o dată cînd expirarea este iminentă, nu este asigurată eficiența termenului amintit.

În asemenea situații, practica arbitrală a admis posibilitatea angajării răspunderii unității socialiste vinovate de lipsirea unității beneficiare de o parte importantă a termenului de garanție.

Prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1515/1974, s-a reținut că o verigă intermediară a livrat, unei în-

treprinderi de aprovizionare, acumulatori. Livrarea a avut loc cu o lună de zile înainte de expirarea termenului de garanție de 15 luni socotit de la data livrării de către întreprinderea producătoare. S-a socotit că veriga intermediară este în culpă, deoarece, deținând un timp îndelungat acumulatorii, a lipsit unitatea beneficiară de cea mai mare parte a termenului de garanție, în așa fel încât aceasta nu putea impune beneficiarilor efectivi să primească acumulatori având termen de garanție efectiv mai puțin de o lună.

Preocupată de înlăturarea unor astfel de consecințe, practica arbitrală a stabilit că și în lipsa unor dispoziții normative exprese, există obligația unităților producătoare de a efectua livrările în așa fel încât unitățile beneficiare să se poată folosi efectiv de prerogativele pe care le conferă termenul de garanție. Considerentul pe care îl cităm din Decizia primului arbitru de stat nr. 1899/1976 are, în opinia noastră, valoarea unei rezolvări de principiu, iar nu de speță: „Este adevărat că nu se prevede în nici un act normativ la ce dată pot fi livrate produsele în cadrul termenului de garanție, dar furnizorul este obligat să le livreze în termen util pentru ca beneficiara să le poată desface înăuntrul acestui termen”.

Problema asigurării beneficiului integral al termenului de garanție se pune și în cazul recondiționării produselor ca urmare defecțiunilor ivite în cadrul acestui termen. Este vorba desigur, de recondiționarea impusă de defecțiuni în legătură cu care unitatea producătoare nu a făcut dovada că se datorează unor împrejurări care nu-i sint imputabile.

Mai precis, efectuarea recondiționării implică o perioadă în care bunul respectiv nu poate fi utilizat de către unitatea beneficiară care pierde, în acest fel, posibilitatea de a se folosi, în perioada corespunzătoare, de beneficiul termenului de garanție.

Pentru bunurile de folosință îndelungată care se vind prin unitățile comerciale conform H.C.M. nr. 753/1965 și instrucțiunilor date în aplicarea ei, nu se socotește în durata termenului de garanție timpul scurs de la data reclamării defecțiunilor și pînă la data repunerii bunului în stare de folosință. În acest fel, perioada necesară pentru recondiționare se adaugă la termenul de garanție.

Această soluție ar trebui aplicată, după părerea noastră, cu titlu general în raporturile dintre unitățile socialiste. Dacă pentru bunuri de folosință personală s-a reglementat, prin actele normative la care ne-am referit, regula de mai sus, necesitatea aplicării ei se înderează cu atât mai mult în cazul utilajelor și, în general, a mijloacelor fixe cu care sint dotate unitățile menționate. De buna funcționare a acestor mijloace depinde înfăptuirea sarcinilor de investiții și de producție, astfel că necesitatea utili-

zării efective a termenului de garanție este cit se poate de evidentă.

Cit privește înlocuirea produsului, posibilitatea prevăzută, de asemenea, prin art. 31 din Legea nr. 7/1977, socotim că în urma înlocuirii începe să curgă un nou termen de garanție egal cu primul.

Prin perioada de utilizare normată se înțelege — în conformitate cu legea citată — intervalul în cadrul căruia produsul, în condițiile de exploatare, depozitare și transport stabilite potrivit normelor și normativelor tehnice, trebuie să-și mențină nemodificate caracteristicile funcționale“.

Spre deosebire de termenul de garanție care constituie, în mod exclusiv un instrument juridic de întărire a răspunderii unității producătoare, perioada de utilizare normată îndeplinește, dintr-un anumit punct de vedere, funcția de limitare în timp a răspunderii unității menționate pentru calitatea produselor livrate.

Într-adevăr, odată depășită această perioadă, orice defecțiune a produsu-

lui se pune pe seama efectelor procesului natural de degradare al lui în cursul utilizării. Răspunderea unității producătoare nu ar putea fi angajată deoarece produsul respectiv a corespuns în perioada de utilizare normată.

Pentru deficiențele apărute în cadrul acestei perioade, răspunderea unității producătoare se angajează în condiții diferite de celea care caracterizează termenul de garanție.

Astfel, se răspunde numai pentru viciile ascunse și numai cu condiția de a se dovedi că apariția viciilor s-a datorat unor împrejurări imputabile unității producătoare. Cu alte cuvinte, acea răsturnare a sarcinii probei la care ne-am referit mai sus, nu-și produce efectele decît în cadrul termenului de garanție. Este firesc ca într-o perioadă relativ îndelungată, apariția viciilor ascunse să poată constitui temeiul unor pretenții îndreptate împotriva unităților producătoare numai dacă se dovedește în concret culpa acestora.

Valorificarea drepturilor unității beneficiare

În legătură cu temeiul pretențiilor derivînd din calitatea necorespunzătoare a produselor livrate, un cititor a ridicat problema dacă lipsa contractului încheiat în formă scrisă are vreun efect asupra drepturilor pe care unitatea beneficiară le poate valorifica.

O primă constatare: lipsa contractului încheiat în formă scrisă nu înlătură răspunderea unității furnizoare pentru calitatea produselor livrate.

Într-adevăr, această răspundere își are temeiul în lege. Faptul că părțile au omis să respecte forma scrisă a contractului nu este de natură să decadă unitatea beneficiară din dreptul de a valorifica pretențiile corespunzătoare calității necorespunzătoare a produselor livrate. Dealtfel, interesele economiei naționale ar fi prejudiciate dacă ar rămîne nesancționate livrările calitativ necorespunzătoare pe motiv că s-au efectuat în cadrul unor raporturi juridice care nu s-au stabilit cu respectarea formei prevăzute de lege.

Se răspunde deci, pentru orice livrare necorespunzătoare calitativ.

Lipsa contractului încheiat în formă scrisă poate avea anumite repercusiuni în privința penalităților la care ar avea dreptul unitatea beneficiară. Aceasta — deoarece, practica arbitrală este orientată constant în sensul că existența contractului scris constituie o condiție indispensabilă pentru acordarea penalităților. Dar neacordarea penalităților, pentru lipsa contractului, nu anihilează posibilitatea unității beneficiare de a valorifica alte pretenții întemeiate pe calitatea necorespunzătoare a produselor livrate.

O altă întrebare care ni s-a adresat se referă la consecințele nulității raportului juridic în executarea căruia s-au livrat produsele necorespunzătoare calitativ. În speță, produsele au fost livrate în temeiul unui contract care nu avea la bază repartiții, deși pentru încheierea respectivului contract era necesar ca părțile să fie în posesia unor asemenea acte de planificare. În această situație, contractul suportă sancțiunea nulității prin efectul căreia părțile sint obligate să-și restituie reciproc ceea ce au executat în baza contractului nul.

Produsele fiind, prin ipoteză, necorespunzătoare calitativ, restituirea reciprocă a prestațiilor se poate obține invocînd fie nulitatea contractului, fie calitatea necorespunzătoare a livrării. Restituirea reciprocă a prestațiilor se realizează prin returnarea produselor de către unitatea furnizoare.

Posibilitatea unității beneficiare de a opta între cele două temeiuri nu poate fi exercitată însă, în scopul eludării dispozițiilor legale privind prescripția extinctivă.

Se știe că potrivit art. 4 lit. a din Decretul nr. 167/1958, orice pretenție întemeiată pe calitatea necorespunzătoare a produselor livrate se prescrie în 6 luni. În schimb, pretențiile pentru restituirea prețului, în temeiul nulității contractului se prescriu în 18 luni, conform art. 3 din același decret.

Socotim că, în exemplul dat, unitatea beneficiară nu s-ar putea prevala de acest termen pentru a obține restituirea prețului pe care l-a achitat aferent produselor necorespunzătoare calitativ. Rezolvarea opusă ar permte — după părerea noastră — în mod nejustificat aplicarea termenului gene-

ral de prescripție în locul celui special stabilit pentru cazul livrărilor necorespunzătoare calitativ. S-ar nesocoti astfel interesul economic care impune clarificarea și rezolvarea fără întârziere a consecințelor pe care le produc livrările de produse care nu corespund din punct de vedere calitativ. Cum s-ar putea justifica, pe plan economic, soluția care ar lăsa la îndemina unității beneficiare 1 an și 6 luni pentru tranșarea litigiului determinat de calitatea necorespunzătoare a produselor care i s-au livrat?

Legiutorul a fost atât de exigent în mobilizarea unităților beneficiare la valorificarea drepturilor lor încât a prevăzut că termenul de prescripție de 6 luni începe să curgă de la data primirii efective a produselor, indiferent de faptul dacă a fost încheiat sau nu proces verbal de constatare a

necorespunderii calitative. Această reglementare (art. 10 din Decretul nr. 167/1958) confirmă încă o dată că celeritatea constituită o cerință primordială în rezolvarea consecințelor la care dau loc livrările calitativ necorespunzătoare.

Momentul începerii curgerii termenului de prescripție este cel amintit mai sus. Analizele și cercetările care se efectuează ulterior rămân fără efecte în privința datei de la care începe să curgă termenul de prescripție. Asemenea verificări pot constitui împrejurări de natură să justifice repunerii în termenul de prescripție dacă se dovedește că lipsa rezultatelor verificării au constituit un motiv care justifică temeinic depășirea termenului de prescripție.

Determinarea calității în contractele comerciale de vânzare internațională

O cif de succintă analiză a normelor de drept și a uzanțelor internaționale privind calitatea mărfurilor care pot face obiectul unui contract comercial extern duce la constatarea că acestea nu conțin nici o definiție a calității sau descriere a unor elemente cu valoare de principii generale de care părțile trebuie să țină imperativ seama. În schimb, atât Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975 — care, așa cum arătam, au valoarea unei convenții internaționale multilaterale —, cât și marea majoritate a uzanțelor uniforme internaționale conțin texte de o deosebită valoare practică privind **determinarea calității** care face obiectul unui contract comercial de vânzare internațională. Astfel, în Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975, paragraful 15 întinim următoarea formulare cu privire la determinarea calității: „Dacă prin contract nu s-a stabilit că marfa trebuie să corespundă unor anumite caracteristici de calitate, condiții tehnice sau unui anumit standard (cu indicarea numărului și a datei) ori unei mostre convenite de părți, vânzătorul este obligat să livreze marfa de calitate medie obișnuită în țara vânzătorului la livrările de marfă de același gen și care corespunde destinației prevăzute în contract. Dacă destinația mărfii nu este indicată în contract, se livrează marfa de calitate medie obișnuită, corespunzătoare destinației obișnuite a acestei mărfii în țara vânzătorului”.

Din textul reprodus mai sus rezultă următoarele reguli cu valoare de principii generale:

— calitatea mărfii se determină, în primul rând de către părți, prin contractele comerciale internaționale pe care le încheie;

— calitatea poate fi determinată prin trimiteri la condiții tehnice, stan-

darde sau mostre, care odată stabilite de părți și înscrise în contract (cu indicarea lor precisă) devin obligatorii atât pentru vânzător, cât și pentru cumpărător;

— în situația în care calitatea mărfii nu a fost determinată prin una din căile menționate mai sus, regula în cadrul contractelor comerciale încheiate de parteneri din țări membre C.A.E.R. este următoarea: „vânzătorul este obligat să livreze marfa de calitate medie obișnuită în țara vânzătorului la livrările de marfă de același gen și care corespunde destinației prevăzute în contract. Dacă destinația mărfii nu este indicată în contract, se livrează marfa de calitate medie obișnuită, corespunzătoare destinației obișnuite a acestei mărfii în țara vânzătorului”.

Prevederi similare celor citate din C.G.L. — 1968/1975 întinim și într-o serie de uzanțe internaționale.

Dreptul uniform și uzanțele prezentate, precum și multe alte asemenea izvoare ale dreptului comercial internațional permit formularea următoarei concluzii: dacă în cadrul relațiilor interne de furnizare calitatea produselor se determină în principal prin documente tehnico-administrative de aplicație imperativă — standardele de stat, norme tehnice, documentații tehnice etc. — și numai în subsidiar prin contracte economice interne, în comerțul exterior regula generală este aceea că **parametrii calitativi privind obiectul unei tranzacții se determină prin acordul de voință al părților, consemnat explicit în contractul comercial de vânzare internațională perfectat.**

● Modalitățile de determinare a calității, deși foarte variate, pot fi grupate după două mari criterii: natura mărfii și forma de vânzare prac-

ticată. Pentru înțelegerea cu ușurință a modalității de determinare a calității în comerțul internațional, vom face mai întâi o scurtă grupare a mărfurilor după natura lor, respectiv după trăsăturile proprii fiecărei grupe, precum și o clasificare a vânzărilor, după formulele sale specifice.

Din punct de vedere al **naturii lor juridice**, bunurile (ne referim la mărfuri sau produse), fac parte — în clasificarea primită în toate sistemele de drept — din categoria bunurilor mobile corporale prin natura lor, putând fi fungibile sau nefungibile. În adevăr, într-un contract de vânzare internațională obiectul îl poate forma **bunurile determinate individual** (bunuri certe) prin enumerarea unor caractere specifice și **bunuri determinate generic** (bunurile generice) prin caractere comune tuturor, care însă se individualizează prin numărare, măsurare, sau cântărire. Ne aflăm de fapt în fața clasificării din dreptul civil a bunurilor, în **bunuri fungibile și bunuri nefungibile**. Această clasificare a fost adoptată de Codul civil francez după care a fost preluată și de codul nostru, clasificare care se regăsește și în majoritatea codurilor civile moderne.

Ca regulă generală, deci se înțelege că bunurile fungibile se pot schimba unele cu altele, cu ocazia executării unei obligații contractuale asumate (benzină, laminate, cereale, bumbac, cafea etc.). Stabilirea raportului de echivalență are loc prin cântărire, numărare sau măsurare. Sînt nefungibile acele bunuri care avînd o individualitate proprie, determinată prin calități intrinseci, nu pot fi înlocuite unele cu altele pentru a elibera pe debitorul unei obligații asumate față de creditor, în cazul nostru pe vânzător față de cumpărător (un tablou original, un utilaj unic etc.).

Încă o remarcă se impune: aceste două categorii de bunuri — fungibile și nefungibile — nu sînt total închise, adică fără posibilitatea trecerii de la o categorie la cealaltă. Progresul științific, dezvoltarea tehnologiilor industriale, mutațiile intervenite în economie aduc mari variații în termenii clasificării de mai sus. Un exemplu edificator este evoluția situației aluminiului: în primii ani după descoperirea lui de către Sainte-Claire Deville, aluminiul era considerat ca un obiect rar și trebuia socotit foarte puțin fungibil (valoarea unui kilogram de aluminiu deosea mai multe mii de franci-aur). Însă, după puțin timp, aluminiul cucerea lumea sub formă de veselă de bucătărie, iar diversele forme în care se prezenta, standardizate, devenea tipul însuși al produsului fungibil. Așa fiind, două bunuri trebuie considerate ca fungibile dacă ele sînt interschimbabile, dacă pot să se înlocuiască unul pe celălalt pentru că sînt echivalente. Această echivalență poate să fie **obiectivă**, ca în cazul automobilelor de aceeași marcă, același model și care au ieșit de pe aceeași linie. Ea poate să fie și **subiec-**

tivă, dacă în concepția celui care trebuie să primească o plată, două bunuri care nu aparțin aceleiași specii îi procură aceeași utilitate în condiții economice similare. Două lucruri sînt fungibile dacă ele prezintă o similitudine suficientă, capabilă de a avea aceeași putere liberatoare (în sensul că liberează pe vânzător de obligațiile asumate față de cumpărător). Așadar, aprecierea fungibilității, sau a nefungibilității unor mărfuri care fac obiectul vânzării internaționale se poate face după datele fizice, fie după uzanțele comerciale, fie după voința contractanților (care predomină în majoritatea contractelor de vânzare-cumpărare).

Bunurile care fac obiectul unui contract comercial de vânzare internațională sub aspectul însușirilor calitative intrinseci (și al destinației pe care o pot avea pot fi clasificate și dintr-un alt punct de vedere, care nu este lipsit de importanță practică, și anume în :

— bunuri mobile corporale, categorie în care se cuprind toate mărfurile destinate exportului (fungibile și nefungibile) ;

— bunuri incorporale, noțiune în care cuprindem „exportul de inteligență” pe calea cesiunii sau a licențierii (brevete de invenții, mărci de fabrică, know-how, tehnologii etc.) ;

— bunuri imobile, care fac obiectul unor contracte de exporturi complexe, cum ar fi construcțiile la cheie, nave (imobile prin destinație).

Practica întreprinderilor române de comerț exterior relevă două tendințe în determinarea calității obiectului :

— în cazul mărfurilor nefungibile în contracte se determină cu precizie obiectul sub toate aspectele arătate mai sus, în multe cazuri el fiind amănunțit descris în cadrul unor anexe;

— în cazul contractelor cadru pentru produsele fungibile, obiectul se determină prin parametrii săi calitativi și cantitatea generală, urmînd ca pentru fiecare livrare să se stabilească specificațiile prin comenzi emise de cumpărător.

După formele vânzării practicate, care influențează direct modalitatea de determinare a calității bunurilor, acestea pot fi :

— **vinzări prin tranzacții directe** de bunuri nefungibile și, uneori, fungibile, a căror parametri calitativi sînt determinați de către părțile contractante, în funcție de cererea cumpărătorului și, evident, în limita posibilităților de fabricare de care dispune întreprinderea producătoare ;

— **vinzările prin bursă de mărfuri**, practicate numai pentru bunuri fungibile, se caracterizează prin faptul că parametrii calitativi ai fiecărui produs cotate la bursă sînt predeterminați prin standarde internaționale, documente tehnice elaborate de asociațiile mondiale ale producătorilor sau ale cumpărătorilor, prin contracte tip etc. ; deși noi nu facem oferte de vânzare prin burse, această formă de vânzare

prezintă o importanță deosebită pentru întreprinderile române de comerț exterior deoarece **parametrii calitativi** și prețul fiind stabilit de bursa care funcționează pe piața accesibilă părților contractante, acestora nu le mai rămîne decît să detalieze prin contract condițiile concrete de livrare (locul și data livrării, navlosirea navelor etc.) ; un exemplu va fi concludent ; în revista „Informații de comerț exterior” din 15 decembrie 1978, cu privire la benzină cîșim următoarele : „Benzină 98/99 CO, piața — Rotterdam, condiția de livrare — FOB Rotterdam, cotația zilei de 13 decembrie — 209,50 dolari/to. Așadar, oricît s-ar strădui exportatorul român, el nu va reuși să obțină un preț mai mare decît cel prevăzut de cotația zilei, corespunzătoare datei livrării.

— **vinzările prin licitații** sînt din ce în ce mai frecvent practicate, în special, în raporturi comerciale cu țări în curs de dezvoltare ; în esență, constau în faptul că **determinarea parametrilor calitativi se face de cumpărătorul potențial** — organizator al licitației, prin caiete de sarcini care se difuzează tuturor celor interesați să participe la licitația respectivă ; în aceste condiții revine ca sarcină întreprinderii de comerț exterior în al cărui profil se încadrează obiectul licitației să conlucreze cu producătorii interni la detalierea parametrilor calitativi stabiliți de cumpărător, de așa natură încît bunul respectiv să prezinte o funcționalitate și fiabilitate la nivelul tehnicii mondiale, acestea fiind alături de preț, elementele esențiale ale competitivității în raport cu alți furnizori participanți la licitație ; practica o dovedește că în condițiile unor parametri calitativi superiori celor din ofertele firmelor concurente, chiar la un preț ceva mai ridicat, primordialitatea în adjudecare a avut-o **calitatea oferită, precum și termenul de livrare.**

Față de faptul că în practica noastră de comerț exterior predomină contractele comerciale de vânzare internațională a căror obiect se determină prin tranzacții directe, în cele ce urmează vom prezenta modalitățile de determinare a calității în asemenea contracte.

● **Determinarea calității prin documentații tehnice, caiete de sarcini sau descrieri.** Pe măsură ce structura comerțului nostru exterior se modifică în favoarea intensificării exporturilor de echipamente industriale, mașini și utilaje etc., problema stabilirii calității prin contractele de vânzare-cumpărare capătă noi valențe. În funcție de complexitatea obiectului, acesta este descris în unele cazuri în anexe care formează tomuri, cu arătarea parametrilor tehnici, descrierea părților componente, calitatea fiecăruia, fiabilitatea etc. În funcție de complexitatea tehnică a produsului ce face obiectul unor asemenea contracte documentele de concretizare a parametrilor tehnici și calitativi pot fi **documentația tehnică sau caietul de sarcini** ; în aceste docu-

mente se înscriu toate prevederile convenite cu privire la calitatea mărfii contractate. Ele se întocmesc, în general, de vânzător și se acceptă de cumpărător cu prilejul negocierilor și tratativelor, însă se pot întocmi și de către cumpărător, urmînd să fie acceptate de vânzător, tot pe calea negocierilor.

Spre deosebire de documentația tehnică și caietul de sarcini elaborate pe plan intern (folosite în cadrul aprovizionării tehnico-materiale) care se caracterizează, ca regulă generală, prin aprobarea lor de către organele coordonatoare ale furnizorului și ale beneficiarului, sau se avizează de unele organe investite cu competența necesară, devenind astfel acte tehnico-administrative cu aplicație imperativă, **documentația tehnică (caietul de sarcini) din cadrul contractelor comerciale de vânzare internațională sînt de natură pur convențională.** De aici importante consecințe :

— odată semnat contractul comercial extern aceste documente devin lege între părți ; așa fiind, înainte de semnare, întreprinderile de comerț exterior trebuie să colaboreze strîns cu unitățile producătoare (centrale industriale, întreprinderi, unități productive fără personalitate juridică etc.) și dacă este cazul și cu instituțiile de cercetare și inginerie tehnologică ; dealtfel aceasta este și rațiunea pentru care Legea nr. 1/1971 prevede că contractele comerciale externe care au o însemnătate deosebită (cele de livrări complexe) vor fi semnate și de conducătorul centralei industriale ;

— obiectul contractului comercial extern fiind considerat ca un tot unitar, orice erori în stabilirea numărului subsansamblelor, a calității lor, a prețului etc. nu mai pot fi invocate partenerului extern după semnarea acestuia, urmînd ca asemenea erori să se localizeze în gestiunea exportatorului, a proiectantului ori a producătorului, cu toate consecințele negative care decurg.

În situația în care obiectul contractului comercial de vânzare internațională nu prezintă o complicație deosebită, determinarea calității prin descriere se realizează prin contract a caracteristicilor mărfii, deoarece acest element este des uzitat în practica relațiilor comerciale, este necesar ca descrierea mărfii să se facă printr-o definire a caracteristicilor esențiale, astfel încît să nu fie nevoie de multe comentarii sau instrucțiuni speciale.

● **Determinarea calității prin mostre.** Cunoscută și sub denumirea de modele sau eşantioane, această modalitate de plată se utilizează destul de frecvent, în general pentru mărfuri de masă, atît fungibile, cit și nefungibile. Potrivit acestei modalități calitatea mărfii ce se va livra va trebui să fie ca aceea pe care o întrunește

mostra acceptată de părți; mostra poate fi „de ofertă”, când este prezentată de vânzător sau „de comandă” când este prezentată de cumpărător; prin încheierea contractului, mostra asupra căreia s-a convenit devine mostră contractuală, de referință; se poate conveni ca mostra contractuală de referință să fie păstrată de una din părțile contractante. De regulă, în scopul evitării unor litigii, mostrele se depun spre păstrare, până la completa derulare a contractului la o terță persoană care poate fi: agenția de bursă, camera de comerț, asociația comercianților etc. În cazul unor mostre stabilite de cutumele comerciale, nu este necesară conservarea materială a mostrei, aceasta fiind binecunoscută pe piața comercială.

Vinzătorul are obligația de a preda lucrul conform mostrei, fiind ținut să garanteze că întrunește toate calitățile modelului avut în vedere de cumpărător; dacă lucru nu corespunde, cumpărătorul poate cere fie rezoluțiunea contractului cu daune-interese, fie o revedere proporțională a prețului. De asemenea, poate să ceară executarea contractului, caz în care vânzătorul este obligat să-i procure un lucru corespunzător modelului ori să-i pună la dispoziție mijloacele de a-l procura el însuși. Atât în dreptul germano-elvețian cât și în cel anglo-american se precizează că obligația de garanție a vânzătorului poartă și asupra calităților lucrului, care trebuie să corespundă mostrei sau modelului.

În practică, se obișnuiește uneori ca mostrele să fie omologate după încheierea contractului comercial de vânzare internațională într-un termen stabilit de părți; această practică ce nu este recomandată cel puțin din două motive: asemenea înțelegeri sînt veritabile clauze suspensive de executare, vânzătorul fiind legat de îndeplinirea unei obligații de către cumpărător, la un termen viitor, care poate deveni incert, așa cum rezulta din speța de mai jos; neomologarea sau întîrzierea în omologare poate conduce la litigii costisitoare. Pentru a fi și mai bine înțeleși redăm următoarea speță. Într-un litigiu venit spre soluționarea în fața sa, Comisia de Arbitraj a constatat că pentru determinarea calitativă a obiectului, părțile au convenit ca vânzătorul să trimită cumpărătoarei mostre de ofertă pentru mărfurile ce urmau a fi livrate. După restituirea acestor mostre, cu eventuale observații, vânzătorul urma să le reproducă în termen de o lună — în patru exemplare — pentru clienții cumpărătoarei; ele deveneau astfel mostre de referință, producția începînd numai după aprobarea și restituirea lor de către cumpărătoare. Vânzătorul a reprodus și restituit mostrele de ofertă cu o întîrziere de 2—3 luni față de termenul con-

venit; la rindu-l cumpărătoarea le-a retrimis vânzătorului cu depășirea termenului de o lună dat pentru verificarea, omologarea și restituirea lor. Aceste împrejurări au pus pe vânzător în imposibilitate de a începe producția și a livra mărfurile la termenele convenite, întrucît în cuprinsul contractului se preciza că obiectul lui va fi corespunzător mostrelor de referință omologate. Astfel fiind, arbitrii au constatat că nelivrarea la termen se datorește ambelor părți, cererea de penalități fiind admisă numai în parte (Dosar nr. 949/1974).

● **Determinarea calității prin indicarea tipului de marfă.** Potrivit acestei modalități calitatea mărfii trebuie să corespundă unui anumit tip de marfă convenit de părți, fără să existe o mostră; în acest caz, părțile convin asupra unei calități prestabilite, iar marfa urmează să corespundă acestei calități.

Evident, această modalitate de determinare a calității prezumă ca tipul de marfă, cu trăsăturile sale calitative, să fie intrat în uzanțele internaționale și, deci, bine cunoscute atât de părți, cât și pe piețele caracteristice de producere și desfacere. În aceste condiții, tipul ales de părți se substituie în bune condițiuni mostrelor și, în același timp, simplifică considerabil încheierea contractelor comerciale.

Facem precizarea că determinarea calității prin indicarea tipului de marfă se utilizează numai pentru bunuri fungibile care ocupă un loc important în comerțul internațional.

● **Determinarea calității prin norme.** Potrivit acestei modalități părțile convin ca marfa să se fabrice în conformitate cu o anumită normă aleasă; asemenea norme, care cuprind caracteristicile tehnice și calitative ale marfii pot fi întîlnite în comerțul internațional sub forma unor codificări la vânzător sau cumpărător, la nivelul economiei naționale ale țării vânzătorului sau ale cumpărătorului, precum și pe plan internațional.

În raporturile de livrare dintre parteneri din țări socialiste, această modalitate de determinare a calității este consfințită prin Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975; astfel, paragraful 15 din menționatele condiții generale prevăd cu privire la calitatea mărfii ca aceasta trebuie să corespundă unor anumite caracteristici, convenții tehnice sau unui anumit standard, ori unei mostre convenite de părți; se prevede, în continuare, că în cazul în care părțile nu au stabilit că mărfurile trebuie să corespundă unei anumite calități, vânzătorul este obligat să livreze marfa de calitate medie obișnuită, existentă în țara vânzătorului, corespunzătoare destinației prevăzute în contract; dacă calitatea mărfii nu este indicată în contract, se livrează marfa de cali-

tate medie obișnuită, corespunzătoare destinației obișnuite a acestei mărfii în țara vânzătorului. Evident, Condițiile generale invocate cînd se referă la calitatea medie obișnuită în țara vânzătorului are în vedere documentele privind calitatea cu aplicare obligatorie pe plan național (standarde de stat, norme tehnice de ramură și de întreprindere etc.).

Pe planul comerțului mondial sînt elaborate pe ramuri de activitate, standarde internaționale care pot, foarte bine să constituie norma de calitate aleasă de părți.

● **Determinarea calității prin clauze uzuale internaționale.** Această modalitate permite să se implanteze în contractul comercial anumite clauze care determină calitatea mărfii, și care sînt folosite în practica relațiilor internaționale, cum sînt clauza Rye Terms (clauza comerțului cu seară) sau Sound delivered (marfă sănătoasă la descărcare); în asemenea cazuri, părțile trebuie să se conformeze acestor clauze prestabilite.

În cazul clauzei Rye Terms, vânzătorul garantează calitatea cerealelor la sosirea navei în portul de destinație; calitatea cerealelor constatată la descărcare, trebuie să corespundă — potrivit acestei clauze — mostrelor prelevate și sigilate în momentul încărcării navei;

În cazul clauzei Sound delivered cumpărătorul are dreptul să refuze marfa avariata, încunostințînd vânzătorul într-un termen care este convenit prin contract.

● **Alte modalități de determinare a calității mărfurilor.** În comerțul clasic al vânzării-cumpărării, care are ca obiect mărfuri de masă — fungibile sau nefungibile —, cele mai frecvente căi de determinare a calității mărfurilor prin clauze generalizate sînt următoarele:

— **văzut-plăcut**, potrivit căreia părțile convin ca marfa ce se contractează să fie aceea care a fost văzută de cumpărător; în acest caz, verificarea calității a fost făcută în cursul tratativelor precontractuale;

— **după încercare**, potrivit căreia încheierea contractului este condiționată de acceptarea calității de către cumpărător, după anumite încercări făcute asupra mărfii; în această situație, contractul este afectat de o condiție suspensivă, în sensul că atît existența vânzării cît și toate efectele ei rămîn în suspensie pînă în momentul încercării lucrului; tot pînă în acel moment riscurile rămîn asupra vânzătorului. Reglementînd această vânzare, dreptul germano-elvețian prevede că încercarea lucrului trebuie făcută într-un anumit termen care se calculează — în lipsă de clauză expresă — după natura contractului și obiceiul locului;

— **tel quel sau tale quale**, potrivit căreia se convine ca marfa să fie acceptată așa cum este; acceptarea are

loc fără ca marfa să fie văzută sau după ce a fost văzută anterior încheierii contractului;

— **degustare, pe gustate**, folosit la anumite mărfuri alimentare; în asemenea vânzări (ad gustum) contractul nu se consideră încheiat decât după ce cumpărătorul a gustat mărfurile declarând că-i convin, până în acel moment el neexistând. Urmează prin urmare că în vânzările ad gustum, aprobarea cumpărătorului dată în urma gustării constituie un element necesar pentru însuși formarea și existența contractului.

● **Determinarea calității ambalajelor.** În contractul comercial de vânzare internațională clauza privind ambalajul prezintă un interes deosebit deoarece între însușirile obiectului unei obligații de livrare și proprietățile pe care trebuie să le prezinte ambalajul există o strânsă legătură. Caracteristicile variate ale mărfurilor, multitudinea mijloacelor de transport folosite pentru expedierea lor, durata diferită de conservare, modul deosebit de folosire a mărfurilor, sînt factori care reclamă însușiri calitative diferențiate ale ambalajelor.

Pentru mărfurile ale căror calități nu pot fi conservate pe timpul transportului decât prin ambalaje adecvate, calitatea acestora va trebui să fie detaliat stabilită în cadrul negocierilor și înscrise în contract (sau într-o anexă specială privind modalitatea de ambalare).

Dacă marfa nu necesită un anumit fel de ambalaj, clauza privind ambalajul se va putea referi la un ambalaj uzual de export necesar pentru evitarea deteriorărilor în condițiile normale de transport, pentru destinația prevăzută în contract. Prevederile din Regulile Incoterms sînt în acest sens. De asemenea, Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/75 cuprind o dispoziție similară, potrivit căreia, în lipsa unei alte clauze cu privire la

ambalaj, marfa va fi expedită în ambalajul utilizat în țara vânzătorului pentru mărfurile de export, care să asigure buna păstrare a mărfurilor în timpul transportului, avîndu-se în vedere eventualitatea transbordării, la o manipulare obișnuită și corespunzătoare a mărfii.

● **Determinarea calității pieselor de schimb și a altor elemente.** În cazul în care obiectul contractului comercial îl constituie echipamente industriale, mașini, utilaje etc., calitatea corespunzătoare a subsansamblelor și a pieselor de schimb se prezumă a fi determinată prin documentația tehnică și sau caletul de sarcini privind obiectul respectiv, iar certitudinea livrării întregului ansamblu la nivelul calitativ contractat îl dă cumpărătorului certificatul de garanție care, așa cum vom vedea, prevede un termen unic și nu pentru fiecare subsansamblu în parte. Cu toate acestea, Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975 conțin, la paragraful 17, un text care reglementează în mod expres calitatea elementelor și a pieselor de schimb livrate în locul celor defecte. Considerăm util să reproducem acest text: „Calitatea elementelor și pieselor livrate în locul celor defecte trebuie să fie în așa fel încît să corespundă condițiilor de calitate a mărfii din contractul din care fac parte integrantă”.

Evident, asemenea clauze pot fi înscrise și în contractele comerciale de vânzare internațională încheiate cu parteneri din țări nemembre ale C.A.E.R.

GRUPAJ REALIZAT DE :

dr. Al. DETEȘAN

I. ICZKOVITS

dr. C. JORNESCU

contract economic

Relația furnizor — cărăuș — beneficiar. Precizări

În aceste coloane au apărut mai multe articole consacrate relației furnizor — cărăuș — beneficiar și în special, cu privire la condițiile în care beneficiarul poate refuza plata prețului produselor neprimite. De asemenea, s-au publicat precizări referitoare la obligațiile care revin furnizorului în calitatea sa de expeditor și beneficiarului — în calitatea sa de destinatar în raporturile cu calea ferată.

Faptul că revenim astăzi asupra acestor probleme se datorează constatării că mai există unități socialiste care, necunoscînd sau nesocotînd dispozițiile legale în vigoare, produc

consecințe prejudiciabile prin comportamentul pe care îl manifestă în relația furnizor — cărăuș — beneficiar. Ne vom referi, în continuare, la unele exemple concrete, reliefînd, totodată, modul în care s-ar fi putut evita producerea unor consecințe negative în patrimoniul respectivelor unități socialiste.

Prin hotărîrea nr. 1483/1978, Arbitrajul de Stat interjudețean Ploiești a respins acțiunea formulată de reclamanta-furnizoare împotriva pîrîtelor — beneficiare pentru plata sumei de 9.053 lei reprezentînd contravaloarea

unei lăzi cu materiale textile livrate prin C.F.R.

Pentru a pronunța această hotărîre, organul arbitral a reținut că pîrîta neprimind materialele în discuție — situație confirmată de stația C.F. de destinație — a fost îndreptățită să refuze la plată suma amintită, conform dispozițiilor art. 134 din Legea nr. 9/1972 și pct. 90 din Normele metodologice B.N.R.S.R. nr. 2/1977.

A fost un caz tipic de pierdere a mărfurilor în timpul transportului, pierdere de care este răspunzătoare, în principiu, calea ferată.

De ce nu a fost introdus în cauză cărăușul pentru a i se angaja răspunderea în legătură cu pierderea mărfurilor respective?

Din cauză că atît la data pronunțării hotărîrii cît și la data introducerii acțiunii împotriva beneficiarului-destinatar, dreptul la acțiune față de cărăuș era prescris.

Asemenea consecințe sînt posibile datorită faptului că se aplică termene de prescripție diferite, după cum acțiunea furnizorului-expeditor este îndreptată contra beneficiarului-destinatar sau împotriva cărăușului.

În primul caz, acțiunea se poate introduce în 18 luni, conform art. 3 din Decretul nr. 167/1958, pe cînd acțiunea contra cărăușului se prescrie în 6 luni, conform art. 4 lit. e din același decret.

În speța la care ne referim, problema introducerii în cauză a cărăușului s-a pus la o dată cînd acest termen de prescripție era deja împlinit. Datorită acestui fapt, reclamanta-furnizoare a avut de suportat un prejudiciu de 9.053 lei.

Cum s-ar fi putut evita această pagubă?

Foarte simplu: luînd cunoștință, din motivarea refuzului de plată, că beneficiara-destinatară nu a primit produsele care i s-au livrat, reclamanta-furnizoare trebuia să-l acționeze pe cărăuș — singur sau împreună cu beneficiara-destinatară — în termenul legal de 6 luni. Ori, putea să introducă în prealabil reclamație administrativă la C.F.R. care printre altele, avea efectul de a suspenda cursul prescripției. În nici un caz nu trebuia să considere — așa cum a procedat — că își poate valorifica drepturile față de cărăuș în cadrul termenului de prescripție de 18 luni aplicabil numai în raporturile cu beneficiarii.

Într-un alt litigiu, soluționat de Arbitrajul de Stat al municipiului București prin hotărîrea nr. 4133/1978, prescrierea dreptului la acțiune împotriva cărăușului s-a datorat culpei unității beneficiare-destinatară.

În speță, furnizoarea-expeditoare a cesionat în termen acestei beneficiare dreptul de a reclama și de a acționa calea ferată pentru nepredarea la destinație a unor transporturi de cămîz. Cesiunea fiind acceptată, beneficiara-destinatară — urma să valorifice, în cadrul termenului de prescripție, dreptul la acțiune împotriva cărăușului.

Față de faptul că dreptul la acțiune împotriva cărașului nu a fost exercitat în termen iar în sarcina pîrîtei-furnizoare nu s-a putut reține nici o culpă în legătură cu lipsa cărămidilor la destinație, acțiunea unității beneficiare a fost respinsă, aceasta urmînd să suporte o pagubă de 4.255 lei.

Paguba menționată s-ar fi putut evita dacă, în temeiul cesiunii primite de la furnizoare-expeditoare, beneficiara-destinatară l-ar fi acționat pe căraș în cadrul termenului de prescripție prevăzut de art. 4 lit. e din decretul amintit.

Alteori, prejudiciul se datorează neutilizării de către partea îndreptățită a reclamației administrative, instrument juridic eficient, pus la dispoziția unităților socialiste în vederea rezolvării operative a pretențiilor derivînd din contractul de transport.

Cităm, cu titlul de exemplu, următoarele considerente din Decizia primului arbitru de stat nr. 2865/1978 :

„Avînd în vedere dispozițiile pct. 90 lit. b din Normele metodologice nr. 2/1977 ale B.N.R.S.R., refuzul de plată practic de pîrîta-beneficiar care nu primise marfa, era întemeiat.

Cunoscînd motivele refuzului de plată, furnizoare-expeditoare trebuia să reclame pierderea transportului căii ferate, în conformitate cu prevederile

art. 85 din Regulamentul de transport C.F.R.

Furnizoarea a introdus acțiunea de față și împotriva cărașului dar fără să formuleze, în prealabil, reclamație administrativă.

Plata s-a făcut înăuntrul termenului de acceptare, de îndată ce s-a primit marfa de la căraș.

Or, față de faptul că refuzul de plată era justificat și că singura în măsură să reclame cărașului pierderea mărfurilor în timpul transportului era reclamanta, se exclude culpa procesuală a pîrîtei-beneficiare.

Intrucît furnizoarea — expeditoare nu a formulat reclamație administrativă, nu poate pretinde cheltuieli de arbitrar de la calea ferată“.

Menționăm că pentru transporturile în trafic intern, termenul de rezolvare a reclamației este de 3 luni. Deci, pentru a avea certitudinea obținerii cheltuielilor de arbitrar, unitatea socialistă reclamantă nu trebuia să introducă acțiunea contra cărașului decît în situația în care, în 3 luni de zile socotite de la data înregistrării reclamației administrative, aceasta nu a fost rezolvată favorabil ori nu a fost rezolvată în nici un fel.

I. ICZOVITS

organizare

Răspunderea membrilor comisiilor de recepție pentru obiective de investiții

Este cunoscut ritmul înalt de creștere a economiei noastre, unul din cele mai mari din lume. Această creștere se datorează, în principal, importanțelor investiții cu caracter economic, dării în exploatare a unor mari unități industriale și agro-zootehnice. Intrucît punerea în funcțiune a tuturor obiectivelor de investiții nu poate avea loc fără recepție și dată fiind valoarea și importanța capacităților productive, Legea nr. 72/1969 (cu modificările ulterioare) și H.C.M. nr. 900/1970 au instituit comisiile de recepție a obiectivelor de investiții, organisme independente care au sarcina de a efectua recepția lucrărilor de construcții-montaj, pe parcurs, la terminarea acestora și după expirarea perioadei de garanție; recepția punerii în funcțiune a capacităților de producție la terminarea probelor tehnologice precum și recepția definitivă a obiectivului de investiții după realizarea parametrilor proiectați. Din simpla enumerare a sarcinilor comisiei de recepție se desprinde marea ei importanță și răspunderea deosebită ce și-o asumă membrii acesteia. Deși atît art. 27 alin. final din Legea nr.

72/1969, cit și Anexa nr. 5 pct. 24 a H.C.M. nr. 900/1970 prevăd că respectivele comisii răspund pentru efectuarea în termen a recepțiilor și de calitatea acestora, totuși pînă în prezent în literatura de specialitate nu s-a analizat natura răspunderii membrilor comisiilor de recepție a obiectivelor de investiții și structura acesteia.

De la început trebuie subliniat că răspunderea juridică a membrilor comisiilor de recepție a obiectivelor de investiții este determinată de însăși natura și componența acestor comisii. Spre diferență de comisiile de primire a mărfurilor constituite în baza art. 4 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, care reprezintă colectivul de lucru din cadrul unei unități supuse ordinii, disciplinei și regulamentului de organizare și funcționare al unității, comisiile de recepție a obiectivelor de investiții sînt colective create ad-hoc, organisme independente, care activează autonom și în afara-oricărei unități socialiste, modul de desfășurare a activității acestora stabilindu-se de către președintele comisiei (pct. 24 alin. 2 din Anexa 5 la H.C.M. nr. 900/1970). Într-adevăr, în conformitate cu art. 28 din Legea nr.

72/1969, în componența comisiilor de recepție vor fi cuprinși, după caz, și oameni de știință, profesori universitari și alte cadre de specialitate. Acestea nu se află în raporturi juridice de muncă cu nici una din unitățile socialiste care concură la proiectarea, executarea sau exploatarea obiectivului de investiții. Plecînd de la aceste elemente determinante, compoziția eterogenă a comisiei de recepție și lipsa oricărui raporturi de subordonare între membrii comisiei și unitățile proiectante executante sau beneficiare a obiectivului de investiții, va trebui să conchidem că membrii acestora nu pot avea pentru faptele lor ilicite nici răspundere disciplinară și nici răspundere materială față de unitățile implicate în realizarea și exploatarea obiectivului de investiții, întrucît între persoanele în cauză și unitățile respective nu există raporturi de muncă în baza unor contracte de muncă. Este de principiu că pentru existența răspunderii disciplinare și a celei materiale este necesară îndeplinirea unei condiții esențiale: să existe un contract de muncă între persoana vinovată și unitatea prejudiciată. Lipsa unui raport juridic de muncă întemeiat pe un contract de muncă are drept efect imposibilitatea atragerii răspunderii disciplinare și a răspunderii materiale.

În cazul de față, chiar dacă unii din membrii comisiei de recepție se află în raporturi de muncă (sînt încadrați) la unitatea prejudiciată aceștia nu pot răspunde disciplinar și (sau) material după caz, iar ceilalți membri să fie apărați de răspundere sau să aibă o răspundere penală și eventual civilă (în caz de prejudiciu), întrucît activitatea lor s-a desfășurat în colectiv iar hotărîrile adoptate sau măsurile luate sînt rodul comun al tuturor. Ni se pare că aplicarea unui tratament juridic unitar tuturor membrilor comisiilor de recepție răspunde nu numai unor principii de echitate, ci și unor cerințe de bună organizare și funcționare a acestor colective, toți cei în cauză știînd că au un regim juridic comun.

Prin consecință, membrii comisiilor de recepție a obiectivelor de investiții au o răspundere penală în cazul în care fapta lor prezintă caracterele unei infracțiuni și o răspundere civilă față de unitatea căreia i-a adus un prejudiciu. Aflîndu-ne în prezența unei răspunderi civile se vor aplica regulile dreptului comun cu privire la solidaritatea obligațiilor. Desigur că neparticiparea unui membru la măsura deficitară sau hotărîrea prejudiciabilă nu va atrage răspunderea sa întrucît între fapta sa și prejudiciu nu există nici o legătură causală. Paguba nu este și nu poate fi urmarea nonparticipării.

Rămîne de făcut precizarea că, în realitate, răspunderea membrilor co-

mișilor de recepție nu poate funcționa autonom, fără a fi atrasă și răspunderea altor persoane implicate în proiectarea și executarea obiectivului de investiții, a căror faptă ilicită constituie cauza principală a eventualului prejudiciu. Într-adevăr, dacă s-a creat un prejudiciu datorat lipsei de calitate a obiectivului de investiții (sau a unei părți a acestuia), vinovăția aparține în primul rînd pro-

iectantului și (sau) executantului și numai apoi membrilor comisiei de recepție. Activitatea lor poate constitui cel mult o cauză indirectă (alăturată) care se conjugă cu fapta ilicită și păgubitoare a unității de construcții-montaj și a celei de proiectare sau a ambelor, după caz.

Dr. C. JORNESCU

Precizări privind atribuțiile adunărilor generale ale oamenilor muncii

Ne aflăm în perioada premergătoare convocării adunărilor generale ale oamenilor muncii. La întocmirea ordinei de zi a adunărilor generale va trebui avut în vedere că atribuțiile acestora nu sînt numai cele prevăzute în art. 62 din Legea nr. 5/1978. Alte prevederi legale, la nivel de lege și decret, conferă acestora și alte atribuții, din care cităm cu titlu de exemplu: art. 6 alin. 3 din statutul aprobat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 72/1978, potrivit căruia contractul cadru de cooperare se aprobă de adunarea generală a oamenilor muncii din întreprinderea de stat și de adunarea generală a membrilor cooperativei meșteșugărești; art. 171 alin. 3 din Codul muncii în baza căruia adunările generale din unități analizează abaterile care aduc atingere avutului obștesc și prejudiciiază ordinea și disciplina în muncă, stabilesc răspunderi și iau măsuri cu privire la aceste încălcări ale normelor legale; art. 132 alin. 1 fraza finală din Codul muncii care dispune că la desfacerea contractului de muncă din inițiativa unității a celor aleși în organul de conducere colectivă al unității sau în comisia de judecată, se va lua și aprobarea organului care i-a ales. Întrucît potrivit Legii nr. 5/1978, alegerea membrilor în organele de conducere colectivă, iar în baza Legii nr. 59/1968 alegerea membrilor în comisiile de judecată din organizațiile socialiste sînt atribuții conferite expres și limitativ numai adunărilor generale ale oamenilor muncii, este de la sine înțeles că desfacerea contractului de muncă a persoanelor în cauză intră în competența dată de lege tot numai adunării generale a oamenilor muncii. Asupra acestei atribuții sînt utile unele precizări.

Art. 132 alin. 1 din Codul muncii se referă numai la persoanele alese în organele de conducere colectivă din unitățile socialiste, nu și la cele desemnate de organul ierarhic superior sau la acei ce sînt membri prin efectul legii, daorită funcției pe care o dețin, cum ar fi, de exemplu, șeful compartimentului controlului tehnic de calitate (vezi art. 33 lit. f din Legea nr. 5/1978). De asemenea prevederea

cuprinsă în art. 132 alin. 1 din cod se referă numai la membrii aleși în comisia de judecată, nu și la cei desemnați de conducerea unității și de organul sindical pentru a întregi completul de judecată cînd soluționează litigiile de muncă.

Fiind vorba de o hotărîre a unui organ colectiv, se va prezenta numai sub formă scrisă. Este de neacceptat ideea că hotărîrea unei adunări generale a oamenilor muncii ar putea fi și verbală.

Astfel cum rezultă din textul citat (art. 132 alin. 1 din cod), hotărîrea adunării generale trebuie să fie anterioară desfacerii contractului de muncă, intrucît la luarea măsurii ea trebuie să existe. Dat fiind că legea instituie o competență expresă și limitativă nu se poate da o asemenea aprobare de consiliul oamenilor muncii sau de către biroul executiv al acestuia, sub condiția ratificării ulterioare a adunării generale. Un asemenea procedeu, în afară de faptul că este contrar legii, poate duce în practică și la consecințe nedorite în cazul în care aprobarea dată de consiliul oamenilor muncii sau de biroul său exe-

cutiv nu este ratificată de adunarea generală.

Prin decizia de îndrumare nr. 9/1974, Plenul Tribunalului Suprem a statuat că această aprobare constituie o condiție esențială a validității desfacerii contractului de muncă. Lipsa acestei aprobări face nelegală desfacerea contractului de muncă, instanța de judecată nefiind îndreptățită ca, în cursul soluționării litigiului de muncă, să ceară sau să țină seama de o aprobare posteroară.

Deși prevederea citată din Codul muncii (art. 132 alin. 1), nu face nici o distincție cu privire la situațiile cînd o asemenea hotărîre este necesară, lăsînd a se desprinde ideea că ea ar fi obligatorie în toate cazurile de desfacere a contractului de muncă prevăzute de art. 130 alin. 1 din cod, o interpretare rațională a textului, în concordanță cu economia și scopul legii, duce la concluzia că o asemenea aprobare este necesară și obligatorie numai atunci cînd desfacerea contractului este lăsată la aprecierea organului de conducere al unității. Altfel spus, numai atunci cînd desfacerea contractului de muncă este subsecventă și determinată de o apreciere a conducerii unității, va fi necesară hotărîrea adunării generale. În acest sens și decizia de îndrumare nr. 9/1974. Astfel nu este necesară aprobarea adunării generale a oamenilor muncii atunci cînd unitatea își încetează activitatea prin dizolvare, în caz de reintegrare pe baza hotărîrii organului de jurisdicție a celui ce a deținut anterior postul respectiv, cînd are loc o pensionare pentru invaliditate de gradul I sau II, în caz de interdicție a exercitării profesiei dispusă de instanța penală, cînd unitatea se mută în altă localitate, iar persoana încadrată nu acceptă să o urmeze.

J. COSTIN

practică arbitrală

Constatarea lipsurilor cantitative cu participarea căraușului

Potrivit art. 38 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, căraușul răspunde de integritatea mărfurilor primite spre transport, din momentul primirii și pînă la eliberarea lor către destinatar. Instituind această răspundere, legiuitorul a avut în vedere faptul că, în timpul transportului, mărfurile se află în paza juridică a căraușului căruia îi revine, printre alte obligații și aceea de a se îngriji de păstrarea integrității mărfurilor în timpul transportului.

O răspundere specială este stabilită de art. 39 din același regulament în

legătură cu mărfurile pe care căraușul le-a cîntărit ori care sînt obligații la cîntărire: „Cînd căraușul a cîntărit mărfurile el răspunde de cantitatea constatată pe cîntarul său, ori pe cîntarele recunoscute de el, înscrisă în documentele de transport.

În cazul în care cîntărirea este obligatorie pentru cărauș, acesta răspunde de cantitatea înscrisă în documentul de transport, indiferent de faptul dacă a efectuat sau nu cîntărirea“.

În finalul dispozițiilor citate se prevede dreptul căraușului de a dovedi

că lipsa constatată la destinație nu este reală.

Am reamintit aceste dispoziții legale în străduința de a demonstra necesitatea participării delegatului cărașului la constatarea lipsurilor cantitative, respectiv necesitatea ca acest delegat să fie invitat la constatare.

Desigur că această participare, respectiv invitare, este expres prevăzută de regulamentul la care ne referim, dar nevoia ca ea să fie tradusă în viață nu poate fi, pe deplin, înțeleasă decât având perspectiva răspunderii care incumbă cărașului pentru lipsurile cantitative constatate la destinație.

Într-adevăr, răspunderea, în condițiile la care ne-am referit, nu și-ar găsi rațiunea dacă cărașului nu i s-ar asigura posibilitatea de a se convinge, prin delegatul său, asupra realității lipsurilor și de a dovedi, dacă este cazul, că lipsurile, în ceea ce privește, nu sînt reale.

Este vorba, în privința destinatarului, de crearea condițiilor pentru ca să ia cunoștință cărașul de respectivele lipsuri și să-și trimită delegatul la constatare.

Odată îndeplinită această obligație, prevăzută de art. 54 din regulamentul amintit, faptul că nu se prezintă delegatul cărașului la constatare rămîne fără urmări în ceea ce privește opozabilitatea actului încheiat fără participarea acestui delegat. Cu alte cuvinte, cărașul este ținut să suporte consecințele omisiunii sale de a-și trimite delegatul la constatare.

Aceste aspecte, deși cunoscute, prezintă actualitate, deoarece mai sînt unități socialiste destinate care omit să-l invite pe căraș la constatarea lipsurilor cantitative.

Așa cum s-a reținut prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2688/1978, unitatea beneficiară-destinatară a constatat lipsa unei cantități de 4.600 kg. ceapă. Întrucît produsul face parte din categoria acelor obligatorii la cîntărire, pentru lipsa constatată la destinație urma să răspundă cărașul, conform art. 39 alin. 2 din regulamentul citat. Ca atare, se impunea încheierea actelor de constatare în condiții de opozabilitate față de căraș. În speță — se arată în decizie — constatarea nu s-a făcut în prezența cărașului și nici nu se face dovada că acesta a fost invitat să trimită delegat. Evident că, într-o asemenea situație, unitatea beneficiară-destinatară urmează să suporte valoarea lipsurilor cantitative ce nu se poate recupera de la căraș.

O situație similară a fost reținută de Arbitrajul de Stat interjudețean Craiova prin hotărîrea nr. 617/1978. În speță, s-au expediat prin C.F.R. tărîțe, produse, de asemenea, obligatorii la cîntărire de către căraș. Lipsurile au rezultat în raport cu o cîntărire efectuată pe un pod basculă recunoscut de C.F.R. S-a considerat, pe drept cuvînt, că nu poate fi angajată răspunderea cărașului de la care vagoanele s-au preluat fără obiecțiuni și

s-a procedat la cîntărirea lor fără invitarea delegatului căii ferate și fără să se constate alte elemente necesare stabilirii răspunderii în sarcina expeditorului sau cărașului ca starea vagoanelor, existența sigiliilor și a urmelor de scurgere etc.

În încheiere redăm un considerent din Decizia primului arbitru de stat nr. 2790/1978 prin care se învederează, cît se poate de pregnant, necesitatea invitării delegatului cărașului la constatare :

întrebări — răspunsuri

● **I. MUNTEANU (Timișoara)** se interesează de organul arbitral căruia îi revine competența soluționării litigiilor în care una dintre părți se află în dublă subordonare.

În situația la care vă referiți, cînd una dintre părți este subordonată atît consiliului popular județean cît și unui minister, competența rezolvării litigiului revine organelor arbitrajului de stat.

● **UN GRUP DE ECONOMIȘTI (I.C.P.M. București)** întreabă dacă pentru livrarea produselor prin auto-recepție, unitatea furnizoare trebuie să obțină acordul, în acest sens, al unității beneficiare.

În afară de cazurile în care legea sau stîpulațiile contractuale impun efectuarea livrării numai pe bază de recepție, adică printr-o verificare cantitativă și calitativă bilaterală, produsele pot fi livrate pe bază de autorecepție fără acordul expres al unității beneficiare.

● **N. POPESCU (București)** se interesează de condițiile în care produc efecte depline, în raportul dintre furnizorul efectiv și beneficiarul efectiv, livrările în tranzit organizat.

Asemenea efecte se produc dacă clauza privitoare la tranzitul organizat a fost prevăzută, în mod concordant, atît în contractul pe care veriga intermediară l-a încheiat cu furnizorul efectiv, cît și în contractul pe care aceeașă verigă l-a încheiat cu beneficiarul efectiv. Pentru neîncheierea sau necorelarea celor două contracte răspunderea revine verigii intermediare.

● **GH. BRINZAN (Teleorman)** întreabă dacă este posibil ca unitatea socialistă beneficiară care a efectuat plata prețului produselor livrate anterior introducerii acțiunii la arbitraj, să fie totuși obligată la penalități pentru întîrzierea nejustificată în achitarea prețului.

O atare posibilitate există.

Potrivit legii, penalitățile la care vă referiți se datorează de la data la care plata prețului trebuia efectuată,

„Efectuarea recepției mărfii în condițiile stabilite prin art. 36 și 54 din H.C.M. nr. 941/1959, la preluarea mărfii de la căraș, împreună cu delegatul acestuia, sau la locul de depozitare, conform art. 58 din H.C.M. nr. 941/1959, nu reprezintă o formalitate, ci o garanție a realității rezultatului verificării și singura modalitate de a face recepția opozabilă tuturor părților răspunzătoare”.

H. MATEI

iar nu de la data introducerii acțiunii prin care se pretinde achitarea prețului produselor livrate.

● **D. CONSTANTIN (Pitești)** solicită lămuriri cu privire la temeiul obligației unității beneficiare de a preda documentația tehnică aferentă realizării utilajelor tehnologice contractate și cu privire la răspunderea pentru neîndeplinirea acestei obligații.

Temeiul acestei obligații rezidă în art. 7 din Legea nr. 71/1969. Neîndeplinirea ei atrage răspunderea unității beneficiare cu penalități și daune. Penalitățile sînt cele prevăzute de art. 1 lit. b din H.C.M. nr. 306/1970. Deosebit de aceasta, nepredarea documentației tehnice la termen justifică întîrzierea unității furnizoare în executarea și livrarea utilajelor contractate.

● **E. ȘTEFĂNESCU (București)** se interesează de condițiile în care se decontează contravaloarea materialelor puse la dispoziția antreprenorului de către beneficiar în cadrul contractului de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj

Potrivit pct. 3 din Regulamentul privind contractul de antrepriză pentru lucrările de construcții-montaj aprobat prin H.C.M. nr. 1002/1964, materialele de construcții puse la dispoziția antreprenorului de către beneficiar, pentru executarea lucrărilor de construcții-montaj care formează obiectul contractului, se decontează antreprenorului la prețurile stabilite de dispozițiile normative în vigoare, în limita prevederilor din deviz, fără ca prin aceasta să se micșoreze valoarea contractului, precum și valoarea devizelor de construcții-montaj sau a situațiilor de plată.

● **V. ZABET (Constanța)** solicită lămuriri cu privire la noțiunea de ambalaje refolosibile depășite ca tip sau capacitate.

În conformitate cu Instrucțiunile privind producția, consumul, recuperarea, gospodărirea și refolosirea ambalajelor, aprobate prin Ordinul MATM nr. 103/1975, se consideră ambalaje depășite ca tip sau capacitate acele care nu mai corespund ca ur-

mare a schimbării condițiilor tehnice de ambalare, a introducerii paletizării sau altor condiții. Aprobarea încadrării ambalajelor refolosibile în categoria de mai sus se dă de către organele centrale ale unităților care dețin asemenea ambalaje.

● **A. PODARU (Olt)** se interesează de condițiile în care unitățile socialiste pot refuza la plată facturile introduse în bancă pentru decontare.

Cazurile de refuz de plată, în raporturile dintre unitățile socialiste, sînt limitativ stabilite prin art. 134 din Legea nr. 9/1972 și prin pct. 90 din Normele metodologice BNRSR nr. 2/1977. Organele bancare exercită un control permanent și eficient asupra modului în care unitățile socialiste își exercită dreptul de a refuza plata.

● **S. PANCIUC (Suceava)** întreabă dacă comunicarea cu întârziere a reducerii repartiției de gaze naturale are vreo consecință asupra răspunderii unității consumatoare cu penalități pentru depășirea consumului de gaze.

Întrucît reducerea repartiției nu poate produce efecte decît din momentul comunicării ei unității consumatoare, se ține seama la acordarea penalităților de data la care s-a făcut comunicarea respectivă, întrucît nu există posibilitatea încadrării consumului într-o cantitate redusă pentru perioada expirată.

● **C. FLOREA (București)** se interesează de partea obligată să suporte scăzămintele naturale la produsele livrate anticipat fără acordul unității beneficiare.

În situația dată, produsele se transmit în administrarea directă a unității beneficiare abia pe data ajungerii termenului de livrare la scadență. Pe aceeași dată se transmit și riscurile.

Ca atare, scăderea naturală în greutate a produselor intervenită în intervalul dintre momentul livrării produselor și scadența termenului de livrare este în sarcina unității furnizoare care, cu încălcarea dispozițiilor legale, a efectuat livrarea anticipat.

● **I. CREATĂ (Sălaj)** se interesează de condițiile în care unitatea furnizoare răspunde pentru întârzierea în executare și livrarea utilajelor contractate în situația în care respectiva întârziere s-a datorat unor modificări constructive solicitate de către unitatea beneficiară.

În cazul la care vă referiți, răspunderea unității furnizoare nu poate fi angajată dacă între durata întârzierii și efectuarea modificărilor constructive există legătură causală iar modificările respective nu au devenit necesare datorită unor împrejurări imputabile unității furnizoare.

● **A. FABRI (Tg. Mureș)** întreabă dacă în cazul neexecutării la termen a lucrărilor de construcții-montaj sînt

aplicabile penalitățile prevăzute de art. 1 din H.C.M. nr. 306/1970.

Potrivit practicii arbitrale, în cazul contractului de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj, nu sînt aplicabile dispozițiile hotărîrii amintite, ci penalitățile prevăzute de Regulamentul privind contractul de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj, aprobat prin H.C.M. nr. 1002/1964.

● **G. VELINCU (Prahova)** întreabă dacă lucrările de construcții-montaj destinate unei unități C.A.P. pot fi executate fără adeverință de disponibil.

Răspunsul este negativ. Conform art. 140 din Legea nr. 9/1972 asemenea lucrări pot fi executate numai după ce unitatea de construcții-montaj s-a asigurat de posibilitățile de plată ale unității C.A.P. beneficiare (Decizia P.A.S. nr. 345/1973).

● **S. TEȘEANCU (București)** întreabă dacă unitatea socialistă care formulează reclamație administrativă la C.F.R. este obligată să depună, odată cu reclamația, scrisoarea de trăsura în original.

Fiind vorba de un transport în trafic intern, sînt aplicabile dispozițiile art. 84 din Regulamentul de transport C.F.R. potrivit cu care, reclamantul este obligat a depune odată cu scrisoarea de trăsura, duplicatul și celelalte documente pe care le crede necesare, fie în original, sau în copii legalizate în regulă. Prin aceste din urmă copii se înțeleg copii certificate pentru conformitate cu originalul prin stampilă și semnătură.

● **C. BENCESCU (București)** solicită lămuriri cu privire la înțelesul noțiunii de greșită aplicare a prețurilor legale la care se referă ipoteza art. 4 lit. c din Decretul nr. 167/1958.

Așa cum s-a stabilit și prin Decizia P.A.S. nr. 2591/1965, prin greșita aplicare a prețului legal nu se înțelege numai aplicarea unui preț în vigoare corespunzător altei calități sau produs, ci și practicarea unui preț lipsit de orice temelie legală, fie din cauză că nu a fost fixat de organele competente, fie că nu mai este în vigoare.

● **I. MUNTEANU (Timișoara)** solicită lămuriri în legătură cu obligația unității beneficiare de a asigura deschiderea finanțării în cadrul contractului de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj.

În conformitate cu art. 6 pct. 20 din Instrucțiunile comune C.S.C.A.S.—M.F. nr. 7/1967, unitatea beneficiară este obligată ca, în vederea deschiderii finanțării, să depună la banca finanțatoare, în termen de 3 zile de la semnare, contractul de antrepriză cu toată documentația necesară deschiderii finanțării.

Nerespectarea acestei obligații este sancționată prin plata de penalități.

H. M.

SUB TIPAR!

**Relații economice
internaționale Vol. IV**

**CONTRACTUL
COMERCIAL
DE VÎNZARE
INTERNAȚIONALĂ**

● Convenții ● drept român

● uzanțe ● clauze

● practică arbitrală ●

DIN CUPRINS :

● Contractul comercial de vânzare internațională - instrument fundamental în schimburile economice mondiale.

● Formarea contractului.

● Obiectul prestațiunii vânzătorului : marfa

● Obiectul prestațiunii cumpărătorului : prețul

● Condiții de livrare

● Garanții - reclamații - exonerare - arbitraj

● Contract economic de livrări pentru export - interferențe cu contractul comercial de vânzare internațională

● Derularea contractelor

● Practică arbitrală comercială internațională

● Practică arbitrală privind contractele economice de export și import

STRUCTURA FIECĂRUI CAPITOL :

1. - convenții internaționale - texte selective

2. - drept român - art. din Codul civil, Codul comercial și din legi speciale (nr 1/1971 etc.).

3. - uzanțe uniforme internaționale

4. - comentarii - scurte precizări și sinteze

5. - clauze - studiu comparativ al contractelor model și a contractelor încheiate de întreprinderile române de comerț exterior

Comenzile se fac pe adresa redacției și vor fi executate cu plata în ramburs, costul unei lucrări fiind de 20 lei.

oferte
DE PRODUSE
DIN STOC

• capacitati de
• productie
• produse noi

1

I.C.A.B. —
Serv. Aprovizionare
str. Splaiul Independenței
nr. 235
București
Telefon : 49.42.85

2

M.I.C.M.
Intreprinderea mecanică
TOPLET
județul Caraș-Severin
Telefon : 21 ; Telex : 44245

3

Intreprinderea de materiale
de construcții Turda
Str. Armata Roșie nr. 29
Telefon 12620, 12817

PRODUSE DIN METAL

I. PIESE FONTA

- Căpăcele pentru capace guri apă buc. 448
- C.M. \varnothing 50/30° buc. 14
- M.T. \varnothing 800 buc. 8
- Vană flanșe \varnothing 400 STAS 1518 buc. 4
- Idem \varnothing 600 STAS 1518 buc. 2
- C.M. 65/90° buc. 15
- C.M. 200/60° buc. 2
- Mufe cap patrat vane \varnothing 200 buc. 18
- REFF 650—350 buc. 1
- Flanșe guri apă fără urechi buc. 78
- Mufe cap patrat pt. vane \varnothing 100 buc. 197
- Idem \varnothing 50 buc. 173
- Mufe triunghiulare pt. hidranți buc. 168
- Capace vană fără căpăcele buc. 119
- Rotițe mari aluminiu pt. robineți buc. 1000
- Apometri cu citire directă \varnothing 200 buc. 37
- Mufe duble pentru vane \varnothing 200 buc. 101
- Presetupe hidranți vechi buc. 66
- C.M. \varnothing 70/30° buc. 14
- REM \varnothing 150/70 buc. 14
- Urechii guri apă buc. 59
- Robinet dublu reglaj 1/2" buc. 43
- F. \varnothing 80 buc. 47
- FM \varnothing 70 buc. 68
- Vană flanșe \varnothing 50 STAS 1518 buc. 150
- C.M. \varnothing 100/220 buc. 10
- M.T. \varnothing 50 (2×2) buc. 12
- M.T. \varnothing 80 (2×2) buc. 15
- M.T. \varnothing 150 (2×2) buc. 7
- REM \varnothing 200/125 buc. 12
- T \varnothing 100/100—80° buc. 4

- Piese legătură Gibault \varnothing 250 buc. 139
- Idem \varnothing 300 buc. 92
- RDM 150/150—450 buc. 8
- Mufe Zn 3/8" buc. 120
- Mufe duble pt. vane \varnothing 50 buc. 125
- Căpăcele concesie buc. 800
- Capace concesie fără căpăcel buc. 1200
- Cărămizi aparente buc. 960
- Presetupe pt. vane \varnothing 80/100 buc. 511
- Idem \varnothing 150 buc. 216
- REFF 100—50° buc. 3
- REFF 100—80° buc. 6
- Vană flanșe \varnothing 200 STAS 1518 buc. 100
- Casete pentru vane buc. 60
- Manșoane fontă \varnothing 350 buc. 17
- REM \varnothing 200/125 buc. 12
- T 80/80/80 buc. 2

II. ELECTRICE

- Descărcători DRVS buc. 3
- Chei comandă CSVS buc. 7
- Lămpi LVF 250 W buc. 88
- Bobinaj email \varnothing 1 kg. 27,200
- IJem \varnothing 2,5 kg. 10,850
- Becuri 220 V × 500 W buc. 29
- Conducte bobinaj BB \varnothing 1,40 kg. 42,900
- Becuri 2,5 V — 0,8 A buc. 241
- Bobinaj email \varnothing 0,6 kg. 22
- Voltmetru E 7 150 W buc. 2
- Contor CA 43 S2 380/220 V buc. 2
- Ampermetru 200/5 buc. 1
- Conducător B2 Y \varnothing 2,9 ml. 3429
- Releu RT p2 RSM 7925 buc. 16
- Voltmetru 10—01 buc. 1
- Releu R 75 buc. 15
- Bobinaj BB \varnothing 1,1 kg. 10,500
- Idem \varnothing 1 kg. 49,100
- Idem \varnothing 1,6 kg. 21
- Bobinaj textil 1,8 kg. 11
- Bloc încercare BI.2 buc. 8
- Ampermetru M 461—600 A buc. 5
- Balastru BVA 125 W buc. 16
- Bloc încercare BI.4 buc. 14
- Dispozitiv DD-1 buc. 3
- Tub bergman \varnothing 29 ml. 50

- Contor CA 32 S.15 A buc. 24
- Bobinaj email 0,95 kg. 171,600
- Bloc încercare BI.6 buc. 14
- Bobină 60 A pentru releu VLP buc. 6
- Ampermetru E.6 0—600 buc. 4
- Idem E.6 750—5 A buc. 4
- Releu RSEB 21A buc. 25
- Ampermetru 200/5 buc. 1
- Inel contact 10 A buc. 19
- Becuri 1,5 V buc. 170
- Balasturi BVA 250 W buc. 48
- Tub bergman \varnothing 16 ml. 70
- USOL 800 A buc. 3
- Ampermetru E7 200/5 buc. 2

III. MATERIALE DIVERSE ȘI SCULE

- Corp robinet descărcător buc. 800
- Oale condens 3/4 buc. 44
- Oberteil robinet descărcător buc. 250
- Cana gaz 1.1/2" buc. 15
- Cositor pur 99% kg. 343
- Capse 3/7 kg. 89,900
- Capse 5/6 kg. 8,500
- Pufere cauciuc \varnothing 22 kg. 85,600
- Idem \varnothing 30 kg. 214,000
- Idem \varnothing 40 kg. 131,200
- Alezoare STAS 1263 de la \varnothing 8—19 mm. buc. 30
- Burghie STAS 573 de la \varnothing 1,7—30 mm. buc. 1400
- Burghie lemn 450×28 buc. 50
- Chei fixe simple 36—80 mm. buc. 42
- Chei dinamometrice A. 36 buc. 12
- Idem A. 37 buc. 7
- Chei hexagonale de la \varnothing 3—30 mm. buc. 150
- Chei cu ghieră 28—32 34×36 — 38×42 buc. 12
- Freze STAS 1682 de la 8—42 mm. buc. 180
- Lere buc. 9
- Priboi \varnothing 2—8 mm. buc. 70
- Sîrmă sudură 2,5 mm. kg. 118,500

- Furci cu 8 coarne buc. 20
- Holtzsuruburi 2,5×1,6 buc. 13604
- Iacm 5×60 buc. 11000
- Piulițe M.5 buc. 5000
- Șaibe Ø 5 buc. 13000
- Holtzsuruburi 3×16 buc. 4000
- Șuruburi mecanice 4×25 buc. 8300
- Piulițe M.4 buc. 4000
- Șuruburi mecanice 8×20 buc. 7000
- Bocanci talpă lemn per. 17
- Centuri siguranță tip A. buc. 28
- Sandale fără accesorii metalice per. 19
- Umerare protecție buc. 11
- Facturi 14—309 A. buc. 1100
- Foi parcurs transport persoane carn. 80
- Mănuși J.T. per. 80
- Ochelari chimiști buc. 21

IV. PIESE SCHIMB AUTO

- Bucșe ax suspensie SR. 113 buc. 343
- Bulon pirghie ambreiaj SR. 113 buc. 801
- Bușon radiator SR. 113 buc. 197
- Buton pornire electromotor SR. 113 buc. 141
- Capac pompă benzină buc. 155
- Element decanator SR. 113 buc. 245
- Garnitură frină Ø 25 buc. 334
- Garnitură exterioară ușe SR. 113 buc. 136
- Garnitură frină Ø 27—32 buc. 307
- Ghid supapă admisie evacuare SR. 113 M.461 buc. 325
- Jigler relanți SR. 113 buc. 176
- Jigler sarcină SR. 113 buc. 104
- Cărbuni perie dinam. buc. 460
- Perie electromotor I—II buc. 1936
- Segmenti motor R.1. SR. 113 buc. 109
- Semipastilă supapă SR. 113 buc. 241
- Inel siguranță bolț piston SR. 113 buc. 210
- Taler arc supapă SR. 113 buc. 165
- Dispensor semnalizare SR. 113 buc. 136
- Surub reglat culbutori SR. 113 buc. 180
- Filtru carter admisie SR. 113 buc. 125
- Surub capac bielă SR. 113 buc. 136
- Suport brut frină mină SR. 113 buc. 303
- Bucșă cercel arc SR. 113 buc. 80
- Element filtru aer servo buc. 182
- Filtru pompă benzină buc. 136
- Garnitură metal distrib. aer buc. 923
- Garnituri inelare etanșare SR. 113 buc. 200
- Garnit. pompă centrală SR. 113 buc. 200

- Idem buc. 799
- Idem buc. 276
- Garnitură servo SR. 113 buc. 111
- Garnitură laterală SR. 113 buc. 250
- Perie alternator SR. 113 buc. 268
- Siguranță bolț piston buc. 370
- Bec cu două faze buc. 1167
- Garnituri cilindru frină buc. 800
- Curele trapezoidale 17×11×1000 buc. 297
- Idem 17×11×1180 buc. 38
- Idem 17×11×1320 buc. 61
- Idem 17×11×1250 buc. 69
- Idem 17×8×1468 buc. 19
- Idem 17×11×1500 buc. 10
- Piston motor R.1.M-461 buc. 14
- Supapă refulare servomecanism SR. 113 buc. 67
- Bucșe conc. arc. M.461 buc. 41
- Siguranță butuc SR. 113 buc. 51

V. RULMENȚI

Rulmenți

- 326 NU buc. 28
- 328 NU buc. 18
- 608 buc. 16
- 2309 buc. 13
- 6200 buc. 13
- 6202 buc. 25
- 6205 buc. 20
- 6206 2 RS. buc. 30
- 6208 buc. 50
- 6303 buc. 22
- 6308 buc. 167
- 6314 buc. 46
- 6316 buc. 20
- 6411 buc. 11
- 22312 K. buc. 22
- 51104 buc. 13
- 51122 buc. 36
- 51116 buc. 19
- 804705 buc. 21
- 8101—51101 buc. 14
- 8118—51118 buc. 27
- 30210—7210 buc. 32
- 922205 buc. 11

VI. ROBINEȚI DIFERIȚI

- Robineți dublu serviciu 3/4" buc. 1500
- Robineți dublu reglaj 1/2" buc. 43
- Idem 3/8" buc. 51

- Bară de alamă Am. 63 30×15 kg. 2500
- Aliaj aluminiu AT. Cu. 10 Mg kg. 3.000
- Prealiaj cupru aluminiu Mg. kg. 313
- Reduct. viteză Steaua Roșie 40/25 1,5 Kw. 1500 IP 54 buc. 133
- Electrocompresor ECR. 350 buc. 3
- Bucșă H. 2315 buc. 700
- Bucșă H. 315 buc. 308

3

TEXTILE

- Pinză albită crudă 220 cm. mp. 3848
- idem suport PVC 210 cm mp. 10833

PRODUSE CHIMICE

- Acronal 807 D. kg. 884
- Albastru Acid 150% kg. 196
- Brill Alizarin Wolk-Blau kg. 500
- Copolimeri ABC kg. 225
- Guiticolor 801 kg. 202
- Levagal D.A. kg. 270
- Supranol Echt-Roth kg. 100
- Supranol Echt-Roth 38 W kg. 300
- Telon Echt-Blau kg. 20
- idem kg. 20
- idem Brun kg. 90
- Topanol CA kg. 600
- Topanol kg. 300
- Uvinul kg. 650
- Vilit M40 kg. 20000
- Vialon Blau-Grun kg. 20
- idem Echt-Roth kg. 121
- Violet direct kg. 250

PIESE DE SCHIMB

- Contac 676/1 buc. 1795
- Paleți betonieră 5915/5 buc. 181
- Coroană 5837 buc. 4
- Punte diferențial 7444 buc. 1
- Filtru ulei buc. 10
- Limitator 1147 buc. 429
- Bobină 574 buc. 331
- Bobină 579 buc. 543
- idem 579/2 buc. 800
- Roată ghidaj 6410 buc. 7
- Roată rulare liberă 6911/1 buc. 2
- Pinion Z=24 m 6522 buc. 6
- Inele rulare 10.262 buc. 7000
- Inele rulare 10.262 buc. 6
- Role 6797 buc. 20
- Cămașe cilindru 9954 buc. 24

RAFINĂRIA DĂRMĂNEȘTI

OFERĂ

- Transformator TTUS — NS— AL 10 MVA 110/20 KV, conexiuni I.C.D. U.Sv. — 11% cu linie de fugă normală = buc. 2
- Transformator cu curent CESU 110 KV. = 16 buc. — tensiune = 110 KV buc. 16
- curent primar — IIn — 2×300 A
- curent sec. I2n = 5/5/5
- frecvență Fn = 50 Hz
- Puterea P2n 30/30/60 VA
- Stabilitatea termică It = x 36 K Aef/IS
- Coeficient de saturație 10—20—5

2